

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

ΠΡΑΞΗ: "ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΞΕΝΗΣ/ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ"

Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και
Θρησκευμάτων
Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας

*«Προσαρμογή υλικού για τη διδασκαλία,
εκμάθηση, πιστοποίηση της ελληνικής σε άτομα
με αναπηρίες»*

Σχεδιασμός και παραγωγή διδακτικών προτάσεων για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης/ξένης για ΑμεΑ: Απώλεια όρασης

Σύνταξη: Δήμητρα Ζούμα	Επιμέλεια: Χριστίνα Μητσοπούλου	Υπεύθυνες/οι Παραδοτέου: Άννα Κοκκινίδου Μαρία Δημητρακοπούλου (Γεωργία Ματζουλά, Κυριακή Σπανού & Δημήτριος Τζιμώκας)
----------------------------------	---	--

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

Περίληψη

Το συγκεκριμένο παραδοτέο αφορά α. τη μεταγραφή μιας επιλεγμένης ενότητας (π.χ. ένα κεφάλαιο) με βάση τις οδηγίες μεταγραφής του Αστερία 4 για άτομα με μερική ή ολική απώλεια όρασης, για να δοθεί ως ακριβές παράδειγμα στους χρήστες του υλικού και β. δύο διδακτικά σενάρια πάνω σε επιλεγμένη ενότητα του διδακτικού εγχειριδίου Αστερίας 4 για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένη γλώσσα σε μαθητές σχολικής ηλικίας 14-15 χρονών με ολική απώλεια όρασης. Στόχος του παραδοτέου είναι αφ' ενός να δοθεί δείγμα μεταγραφής διδακτικού υλικού για το κοινό –στόχος και τους διδάσκοντες και αφ' ετέρου να παρουσιαστούν εναλλακτικές προτάσεις διδασκαλίας (διδακτικά σενάρια) τα οποία θα αποτελέσουν οδηγό- βοήθημα για τον διδάσκοντα της ξένης γλώσσας στο ειδικό αυτό κοινό.

Η επιλεγμένη ενότητα, που αποτελεί τη βάση του διδακτικού υλικού, μεταγράφηκε σύμφωνα με τις οδηγίες μεταγραφής για άτομα με μερική ή ολική απώλεια όρασης. Τα δύο διδακτικά σενάρια καθώς και το διδακτικό υλικό ακολουθούν τις επιταγές της επικοινωνιακής προσέγγισης στη διδασκαλία της γλώσσας, που εμφανίζει τη γλωσσική ικανότητα όχι ως θετική γνώση αλλά ως επικοινωνιακή δεξιότητα και είναι προσαρμοσμένα στις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών με αναπηρία στην όραση. Μέσα από αυτό το πρίσμα και με τη βοήθεια πολυτροπικού εκπαιδευτικού υλικού η γλωσσική ικανότητα των μαθητών αναπτύσσεται γλωσσικά, κοινωνιογλωσσικά και πραγματολογικά ενώ η γλώσσα αναλύεται στα διάφορα συστατικά της: θέματα επικοινωνίας- γλωσσικές λειτουργίες – έννοιες γενικές και ειδικές καθώς και γλωσσικά στοιχεία. Η σύνταξη των σεναρίων διδασκαλίας έγινε λαμβάνοντας υπόψη τις επικοινωνιακές ανάγκες των εφήβων ηλικίας 14 - 15 ετών αλλά και τις ιδιαιτερότητες του ειδικού κοινού με στόχο τη μεγιστοποίηση του οφέλους των μαθητών μέσα από τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.

Μέρος Ι. Εισαγωγή

Α) Θεωρητικές/ παιδαγωγικές προσεγγίσεις

Η διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας σε άτομα με προβλήματα όρασης και συγκεκριμένα σε άτομα με ολική τύφλωση, αποτελεί ένα θέμα για το οποίο δεν έχουν γίνει αρκετές συστηματικές ενέργειες. Για την επιλογή των κατάλληλων προσεγγίσεων και μεθόδων διδασκαλίας οι περισσότεροι δάσκαλοι πρέπει να βασιστούν κυρίως στη δική τους εφευρετικότητα και αντίληψη.

Ένας σωστός δάσκαλος θα πρέπει να χρησιμοποιήσει μια μεγάλη ποικιλία μεθόδων για να ανταποκριθεί στις ανάγκες των μαθητών στο πλαίσιο της ομάδας. Τέσσερις είναι οι

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

βασικοί τρόποι μάθησης οι οποίοι προτείνεται να χρησιμοποιηθούν στο πρόγραμμα εκμάθησης: ο απτικός, ο ακουστικός, ο κιναισθητικός η «αίσθηση και αφή».

Από την άλλη μεριά το γεγονός ότι η επικοινωνιακή προσέγγιση στην εκμάθηση μιας γλώσσας χρησιμοποιεί πέρα από το λειτουργικό νόημα της γλώσσας και το κοινωνικό, την καθιστά κατάλληλη για την διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας σε άτομα με αναπηρία στην όραση.

Κι αυτό γιατί:

- Οποιοσδήποτε μηχανισμός ο οποίος βοηθάει τους μαθητές είναι αποδεκτός-ποικίλλοντας σύμφωνα με την ηλικία , τα ενδιαφέροντά τους κ.λ.π. Η αρχή αυτή προσφέρει στο δάσκαλο την ελευθερία να χρησιμοποιεί ένα ευρύτερο φάσμα μεθόδων και τεχνικών
- Προσπάθειες επικοινωνίας από την αρχή μπορούν να ενισχυθούν .
- Η κριτική χρήση της μητρικής γλώσσας είναι αποδεκτή όπου αυτή είναι εφικτή.
- Η ανάγνωση και η γραφή μπορούν να ξεκινήσουν από την πρώτη μέρα εάν αυτό είναι επιθυμητό. Αυτή είναι μια πολύ σημαντική αρχή , καθώς η ικανότητα ανάγνωσης και γραφής Braille αποκτάται μέσω μιας διαφορετικής διδακτικής διαδικασίας.
- Η γλωσσολογική ποικιλία αποτελεί την κεντρική έννοια του διδακτικού υλικού και της μεθοδολογίας επειδή δίνει έμφαση σε διαφορετικές μορφές της γλώσσας και έτσι μπορεί ο δάσκαλος να προετοιμάσει καλύτερα τους μαθητές ώστε να έχουν κατάλληλες αντιδράσεις γλωσσολογικές σε διαφορετικές καταστάσεις.

Β) Ο ρόλος του δασκάλου

Στην επικοινωνιακή γλωσσική διδασκαλία ο ρόλος του δασκάλου διαφέρει από την παραδοσιακή αντίληψη του δασκάλου ως εντολοδότη. Μπορεί να φέρεται σαν καθοδηγητής της τάξης, σαν εισηγητής διαφορετικών δραστηριοτήτων σαν σύμβουλος, σαν γενικός επιτηρητής της πορείας των μαθητών. Η γενική συμπεριφορά του πρέπει να τείνει προς μια επικοινωνία ίσου προς ίσο. Πρέπει επίσης να διαθέτει μεγάλη φαντασία, έτσι ώστε να μπορέσει να δημιουργήσει το κατάλληλο καθοδηγητικό υλικό και να προσαρμόσει το πρόγραμμα εκμάθησης της γλώσσας που έχει επιλέξει στις ανάγκες των μαθητών του. Πρέπει να διακρίνεται από ευελιξία κατά την υλοποίηση της διδασκαλίας εκμάθησης της ξένης γλώσσας, να είναι σε θέση ανά πάσα στιγμή να επαναπροσδιορίσει τους στόχους και τη μέθοδο ώστε να αποφευχθούν η ανία και το άγχος. Αυτά μπορούν εύκολα να επισημανθούν παρατηρώντας τις ιδιομορφίες στην έκφραση του προσώπου των μαθητών με απώλεια όρασης (νευρικό κούνημα μπρος - πίσω ή έντονο πείραγμα του ματιού τους). Τέλος οφείλει να διακρίνεται από λεπτότητα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσες νωμών

στη συμπεριφορά απέναντι στους μαθητές τους οποίους δεν πρέπει να διορθώνει συνεχώς. Διαφορετικά «κλείνονται» στον εαυτό τους και δεν μιλούν, νιώθουν περιθωριοποιημένοι και τέλος εγκαταλείπουν την προσπάθεια.

Γ) Ο ρόλος των μαθητών

Πολλοί μαθητές με απώλεια όρασης αισθάνονται συναισθηματική ανασφάλεια όταν βρίσκονται σε ένα μάθημα ξένης γλώσσας. Όταν ένας μαθητής με φυσιολογική όραση αρχίσει να μιλάει, μπορεί να δει την αντίδραση του δασκάλου του ή των υπολοίπων μαθητών (έκφραση προσώπου, χειρονομίες επιδοκιμασίας, ή αποδοκιμασίας κλπ). Οι μαθητές με απώλεια όρασης στηρίζονται αποκλειστικά σε αυτό που ακούν. Έτσι λοιπόν ένας ευαίσθητοποιημένος δάσκαλος πρέπει να δίνει στους μαθητές μικρές ακουστικές ενδείξεις όταν μιλάνε. Οι μαθητές πρέπει να ενθαρρύνονται έτσι ώστε να ξεπεράσουν οποιαδήποτε συναισθήματα κατωτερότητας και να νιώσουν ίσοι με τους συμμαθητές τους όσον αφορά στην επικοινωνία. Αυτό φυσικά εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την προσωπικότητα του δασκάλου. Παράλληλα με την εκμάθηση της γλώσσας ο μαθητής πρέπει να έχει την ευκαιρία να μάθει και για το πολιτιστικό υπόβαθρο της γλώσσας. Αυτό μπορεί να λειτουργήσει ως υποκινητικός παράγοντας για τους μαθητές με προβλήματα όρασης, οι οποίοι συνήθως είναι πολύ πρόθυμοι να μάθουν ενδιαφέροντα πράγματα σχετικά με μία ξένη χώρα και έναν ξένο πολιτισμό.

Δ) Διδακτική σκοπιμότητα - Ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του κοινού – στόχος

Ενισχύοντας την αντιληπτική ικανότητα

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιοτική παροχή της διδασκαλίας αλλά και να καλυφθούν οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών είναι απαραίτητος ο προσεκτικός σχεδιασμός της διδακτικής διαδικασίας. Ο δάσκαλος πριν από την έναρξη οποιασδήποτε εκπαιδευτικής διαδικασίας οφείλει να επιχειρήσει μια πλήρη εξατομικευμένη αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αναγκών του μαθητή. Αυτή θα έχει τις εξής παραμέτρους:

Κλινική διάγνωση της οφθαλμολογικής κατάστασης του μαθητή

Επιλογή των προτιμώμενων επικοινωνιακών και διδακτικών μέσων (γραφή Braille, ηλεκτρονικοί υπολογιστές και αναγνώστες οθόνης, ηχητικό υλικό, ραδιόφωνο, έντυπα και περιοδικά Braille, χαρτί με έντονες γραμμές ή ραβδώσεις περιγράμματα και πίνακες, απτικά διαγράμματα ή εικόνες, μηχανές Braille για τα άτομα με ολική απώλεια όρασης ή μεγεθυντικοί φακοί, μεγεθύνσεις, έγχρωμο χαρτί για την επίτευξη αντίθεσης για άτομα με μειωμένη όραση κ.λ.π.).

Γνώση των ικανοτήτων του μαθητή όσον αφορά στη χρήση της μητρικής ή και της κυρίαρχης γλώσσας.

Φυσικό περιβάλλον διδασκαλίας: αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της μαθησιακής εμπειρίας σε έναν μαθητή με αναπηρία στην όραση. Ως εκ τούτου μια σωστά προετοιμασμένη και σχεδιασμένη αίθουσα δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

αποτελεσματική διδασκαλία για το επιθυμητό αποτέλεσμα. Μερικά από τα χαρακτηριστικά μιας τέτοιας αίθουσας σχεδιασμένης για μαθητές με αναπηρία στην όραση είναι: η τοποθέτηση των θέσεων των μαθητών σε σχήμα πετάλου, η κατάρτιση των μαθητών σχετικά με την κινητικότητα και τον προσανατολισμό πριν την έναρξη των μαθημάτων, ώστε να εξοικειωθεί ο μαθητής με την τοποθεσία και τον περιβάλλοντα χώρο, ο μεταβλητός φωτισμός, καθώς η κατάσταση όρασης του κάθε μαθητή διαφέρει, η καλή ακουστική και ελαχιστοποίηση ενοχλητικών ήχων.

Ε) Ανάπτυξη και καλλιέργεια των βασικών γλωσσικών δεξιοτήτων

Οι δηλώσεις των γενικών και ειδικών στόχων της γλωσσικής εκμάθησης και διδασκαλίας πρέπει να βασίζονται στην εκτίμηση των αναγκών των μαθητών και της κοινωνίας, στα καθήκοντα, τις δραστηριότητες και τις διαδικασίες που πρέπει να διεκπεραιώσουν οι μαθητές για να ικανοποιήσουν αυτές τις ανάγκες, και στις ικανότητες και στρατηγικές που πρέπει να αναπτύξουν για να το επιτύχουν. Στην περίπτωση των μαθητών με προβλήματα όρασης πρέπει να διδαχθούν και οι τέσσερις ικανότητες - ακουστική δεινότητα, προφορικός λόγος, ανάγνωση και γραπτός λόγος. Οι εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών με ολική τύφλωση διαφέρουν από αυτές των υπόλοιπων μαθητών ακόμη και αυτών με μερική απώλεια όρασης.

Ανάγνωση: οι δάσκαλοι ξένων γλωσσών πρέπει να γνωρίζουν τις αναγνωστικές επιδόσεις των μαθητών με προβλήματα όρασης. Η ανάγνωση της γραφής Braille είναι πιο αργή σε σύγκριση με την ανάγνωση ενός συνηθισμένου τυπωμένου κειμένου. Ο δάσκαλος θα πρέπει να περιμένει ότι η ανάγνωση ενός μαθητή της γραφής Braille θα αποκτήσει σωστό μέτρο και τονισμό αρκετά αργότερα. Αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ παλιότερα η ανάγνωση από ένα άτομο με ολική τύφλωση γινόταν αποκλειστικά με τη χρήση του Κώδικα Γραφής και Ανάγνωσης Braille, στη σημερινή εποχή έχει υπεισέλθει στη δραστηριότητα της κατανόησης του γραπτού λόγου η χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή μέσω του αναγνώστη οθόνης. Αυτό σημαίνει ότι η λειτουργία της ανάγνωσης επιτελείται με ακουστικό τρόπο. Κατά συνέπεια στην περίπτωση αυτή η Κατανόηση Γραπτού Λόγου γίνεται αυτομάτως Κατανόηση Προφορικού Λόγου.

Γραφή: Η διδασκαλία της γραφής σχετίζεται καταρχήν με τη διδασκαλία των καινούργιων συμβόλων της ξένης γλώσσας στη γραφή Braille. Παρόλο που η γραφή Braille αποτελεί έναν παγκόσμιο κώδικα, υπάρχουν διαφοροποιήσεις σε κάθε γλώσσα. Εάν αυτές οι διαφοροποιήσεις δεν τονιστούν αρκετά στη διαδικασία της μάθησης του καινούργιου αλφαβήτου, μπορεί να αποτελέσουν συνεχή πηγή ορθογραφικών λαθών. Ενώ ο Κώδικας Braille θεωρείται ο κατεξοχήν τυφλικός τρόπος Γραφής, στη σημερινή εποχή παρατηρείται το φαινόμενο όλο και λιγότερα άτομα με αναπηρία στην όραση να μαθαίνουν τη Γραφή Braille. Αυτό συμβαίνει διότι η χρήση των νέων τεχνολογιών καλύπτει ένα ευρύ φάσμα των αναγκών των ατόμων με αναπηρία στην όραση για επικοινωνία και πρόσβαση στην πληροφορία και στο χώρο των βλεπόντων. Ειδικότερα για τη διδασκαλία του Ελληνικού Κώδικα Braille, αυτή είναι δύσκολη καθώς ναι μεν έχει βασιστεί στον Αγγλικό Κώδικα (Grade 1) , λείπουν όμως οι συντομογραφίες της

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

γλώσσαν νωμῶν

2ης Βαθμίδας (Grade 2) γεγονός που καθιστά τη γραφή χρονοβόρα και κουραστική διαδικασία. Έτσι είναι καλό χωρίς να υποτιμάται η διδασκαλία του Ελληνικού Κώδικα να εξασκούνται οι μαθητές στη χρήση των Νέων Τεχνολογιών και στην καλή χρήση προγραμμάτων επεξεργαστών κειμένων. Η ορθογραφία και η γραφή πρέπει να διδάσκονται παράλληλα, δίνοντας από την αρχή ιδιαίτερο βάρος στην ορθογραφία καθώς δεν είναι μικρός ο αριθμός ατόμων με απώλεια όρασης που είναι ανορθόγραφοι. Κατά τη διδασκαλία της ορθογραφίας ο διδάσκων μπορεί να χρησιμοποιήσει πέρα από τη χρήση της μηχανής Braille, κείμενα εκτυπωμένα σε εκτυπωτή Braille, την απομνημόνευση του ελληνικού αλφαβήτου και των αντίστοιχων φωνητικών αξιών, μαζί με τα διακριτικά σύμβολα και τα σημεία στίξης, εξασκώντας τη συνεχόμενη γραφή, την απομνημόνευση λεξικών τύπων και τέλος την εξάσκηση στην ορθογραφία.

Προφορικός λόγος : Φαίνεται ότι οι μαθητές με προβλήματα όρασης μπορούν να κατακτήσουν μια ιδιαίτερη φωνητική και προφορά μιας ξένης γλώσσας μόνο ακουστικά χωρίς καμιά εξήγηση των συγκεκριμένων ήχων της αντίστοιχης γλώσσας. Ωστόσο η λειτουργία της Κατανόησης του Προφορικού Λόγου είναι η λειτουργία της γλώσσας η οποία προκαλεί τις μεγαλύτερες δυσκολίες σε πολλούς μαθητές με απώλεια όρασης, γιατί υπάρχουν πολλοί παράμετροι που διέπουν την παραγωγή προφορικού λόγου όπως η σειρά ομιλίας, οι πληροφορίες και η ορολογία, η γλώσσα του σώματος κ.λ.π. Οι μαθητές που είναι ολικά τυφλοί πρέπει να διδαχτούν και να αναπτύξουν τη μη φραστική επικοινωνία και τη γλώσσα του σώματος η οποία πολλές φορές αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ομιλίας και επηρεάζει το νόημα και την κατανόηση. Εκτός αυτού, οι χειρονομίες σε μία γλώσσα ή έναν πολιτισμό μπορεί να διαφέρουν από τις χειρονομίες κάποιου άλλου πολιτισμού και έτσι να υπάρχουν αποπήματα κατά την παραγωγή προφορικού λόγου. Οι μαθητές με απώλεια όρασης συχνά δεν αναγνωρίζουν τις ενδείξεις που φανερώνουν ότι κάποιος άλλος παίρνει το λόγο και δυσκολεύονται να εκφράσουν την γνώμη τους σε ένα σύνολο: μια αποδεκτή συμπεριφορά πρέπει να συμφωνηθεί πριν από έναν διάλογο στην τάξη εφαρμόζοντας ένα σύνολο κανόνων. Έτσι όλοι οι συμμετέχοντες πρέπει να συστηθούν έτσι ώστε να γνωρίζουν όλοι ποιος βρίσκεται στην αίθουσα και ποιος μιλάει κάθε φορά. Πρέπει να οριστεί ένας συντονιστής ο οποίος θα διασφαλίζει την τήρηση των κανόνων. Όταν ένας μαθητής επιθυμεί να εκφράσει την άποψή του πρέπει να σηκώνει το χέρι του.

Οι συντονιστές όταν δίνουν το λόγο πρέπει να απευθύνονται στους μαθητές και όχι να τους γνέφουν ή να τους δείχνουν. Για να γίνεται κατανοητό ποιος παίρνει το λόγο θα πρέπει να χρησιμοποιούνται τα ονόματα. Εάν οποιαδήποτε στιγμή δάσκαλος θελήσει να βγει ή να μπει στην αίθουσα πρέπει να ενημερώσει την ομάδα. Είναι επίσης θεμιτό και μάλλον αναγκαίο να διδαχτεί στους μαθητές ότι για να δείχνουμε ενδιαφέρον σ' αυτά που λέει ο ομιλητής θα πρέπει να στρέφει το κεφάλι ή το σώμα του προς αυτόν. Το άτομο με απώλεια όρασης πρέπει να μάθει να στρέφεται προς το μέρος που ακούει τη φωνή για να δείξει ότι ακούει καθαρά αυτά που λέγονται.

Ακουστική Δεινότητα: Η ικανότητα του προφορικού λόγου εξαρτάται από την ακουστική δεινότητα. Η απόκτηση γλωσσικών ικανοτήτων και ολόκληρη η διαδικασία

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

της μάθησης στηρίζεται στην ακουστική μνήμη. Υπάρχει ένας τομέας της απόκτησης της γλωσσικής ικανότητας ο οποίος μπορεί να επιτευχθεί με ελάχιστα μέσα - 1 δάσκαλος, η φωνή του - 1 μαθητής και τα αυτιά του! Ωστόσο, οι ικανότητες που χρειάζονται είναι πιο σύνθετες. Το δικαίωμα να μη μιλάει κανείς είναι επίσης πολύ σημαντικό γιατί δίνει στο μαθητή χρόνο για να σκεφτεί αυτό που ακούει και να δημιουργήσει μια οπτική εικόνα στο «μάτι του μυαλού» ενισχύοντας τη διαδικασία της κατανόησης. Ο μαθητής θα πρέπει να εξασκηθεί ώστε να αποκτήσει τα χαρακτηριστικά του καλού ακροατή: να στρέφεται προς το μέρος του ομιλητή, να προσπαθεί να μείνει ακίνητος, να συγκεντρώνεται σ' αυτά που λέει ο ομιλητής, να σκέφτεται αυτά που λέει ο ομιλητής, κάνει ερωτήσεις ένα δεν καταλαβαίνει κάτι, αξιολογεί αυτά που έχει να πει ο ομιλητής και προσπαθεί να θυμάται αυτά που λέει ο ομιλητής. Η καλή ικανότητα ακοής επίσης είναι πολύ χρήσιμη στο πρόγραμμα εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας. Ο δάσκαλος πρέπει να συμπεριλάβει στο πρόγραμμα διδασκαλίας του ένα μεγάλο αριθμό ιστοριών, διαλόγων, τραγουδιών κλπ της ξένης γλώσσας. Οι ασκήσεις ακουστικής δεινότητας που προτείνουν οι Bishop και Best (1992) μπορούν να αποδειχθούν πολύ χρήσιμες σε ένα πρόγραμμα εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας:

- ακρόαση ηχογραφημένου κειμένου για λεπτομέρειες σχετικά με γεγονότα
- επιλεκτική ακρόαση ηχογραφημένου κειμένου
- πληροφοριακή ακρόαση ηχογραφημένου κειμένου
- αξιολογική ακρόαση ηχογραφημένου κειμένου

Μέρος II. Περιεχόμενο και γενικά θεωρητικά χαρακτηριστικά των διδακτικών σεναρίων

Τα διδακτικά σεναρία που προτείνονται στοχεύουν στην κάλυψη όλων των αναγκών έκφρασης των παιδιών σχολικής - εφηβικής ηλικίας 14-15 χρονών με ολική απώλεια όρασης. Τα παιδιά εξασκούνται στις γλωσσικές δεξιότητες της Κατανόησης Προφορικού και Γραπτού Λόγου καθώς και στην Παραγωγή Γραπτού και Προφορικού Λόγου.

Οι γλωσσικές ανάγκες έκφρασης των παιδιών αυτής της ηλικίας περιστρέφονται γύρω από το ΕΓΩ τους και τις σχέσεις του ΕΓΩ με το ΜΙΚΡΟΚΟΣΜΟ (σχολείο, οικογένεια) που τα περιβάλλει και μέσα στον οποίο κινούνται. Οι ανάγκες αυτές υποστηρίζονται από ένα διευρυμένο λεξιλόγιο που εμπλουτίζεται με έννοιες πιο αφηρημένες και προετοιμάζονται έτσι για ένα επίπεδο γλωσσικών δεξιοτήτων υψηλότερο και απαιτητικό το οποίο συμβαδίζει με την πνευματική και συναισθηματική τους ωριμότητα.

Εξάλλου το διδακτικό υλικό του Αστερία 4 έχει επιλεγεί έτσι ώστε να τα ευαισθητοποιεί σχετικά με πολλά και ποικίλα θέματα πράγμα άλλωστε που το

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

επιτρέπει η επαρκής γνώση των ελληνικών σ' αυτό το επίπεδο. Στο σχεδιασμό των σεναρίων εφαρμόστηκε η θεματική οργάνωση η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί επιδέξια παρουσιάζοντας στους μαθητές μια γλώσσα χρήσιμη, διευρύνοντας τις γνώσεις τους και την πρακτική τους εξάσκηση σε θέματα τα οποία θα τους φανούν χρήσιμα στην μελλοντική τους επικοινωνία.

Η γλωσσική ικανότητα τους αναπτύσσεται μέσα από ένα πλέγμα στρατηγικών, δραστηριοτήτων και πράξεων που επιτελούνται λόγω του ότι χρησιμοποιούν στρατηγικά τις δικές τους εξατομικευμένες ικανότητες και μέσα.

Άξονας της οργάνωσης των δύο διδακτικών σεναρίων είναι η θεματική ενότητα Ελεύθερος χρόνος / εκδρομές - ταξίδια.

1ο Διδακτικό Σενάριο

Κατανόηση προφορικού λόγου: Ο μαθητής εθίζεται στη σωστή προφορά, στον τονισμό και στο ρυθμό της νέας γλώσσας, μαθαίνει να εντοπίζει και να καταλαβαίνει τα κύρια σημεία και κάποιες ουσιαστικές λεπτομέρειες έμμετρου μελοποιημένου λόγου.

Κατανόηση γραπτού λόγου: Ο μαθητής εξασκείται στην εκμάθηση νέων λέξεων και εκφράσεων, στην παραγωγή και σύνθεση λέξεων, στην εμπέδωση γραμματικών φαινομένων.

Παραγωγή γραπτού λόγου: Ο μαθητής είναι σε θέση να παράγει απλά, αλλά καλά δομημένα κείμενα που αφορούν θέματα από τη σύγχρονη ζωή και τον πολιτισμό της Ελλάδας.

Παραγωγή προφορικού λόγου: Ο μαθητής δίνει πληροφορίες και περιγράφει γεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας.

2ο Διδακτικό Σενάριο

Κατανόηση προφορικού λόγου: Ο μαθητής καταλαβαίνει τα κύρια σημεία αλλά και κάποιες ουσιαστικές λεπτομέρειες ενός σχετικά απλού προφορικού λόγου που αφορά θέματα που σχετίζονται με πληροφορίες μέσω τηλεφώνου οι οποίες αναφέρονται στην οργάνωση ταξιδιού.

Κατανόηση γραπτού λόγου: Ο μαθητής εξασκείται στο να κατανοεί το γενικό νόημα καθώς και ουσιαστικές λεπτομέρειες γραπτών κειμένων που συνδέονται με την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου και ειδικότερα με ενημερωτικά φυλλάδια και έντυπα κείμενα που δίνουν πληροφορίες για τουριστικούς προορισμούς.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

γλώσσαν νωμῶν

Παραγωγή γραπτού λόγου: Ο μαθητής είναι σε θέση να γράφει γράμματα τυπικού περιεχομένου με απλές περιγραφές χώρου, να μεταδίδει πληροφορίες, εντυπώσεις και προσωπικές απόψεις σχετικά με τα ταξίδια.

Παραγωγή προφορικού λόγου: Ο μαθητής, παίρνει μέρος σε συνομιλίες πάνω σε θέματα προσωπικού ενδιαφέροντος, ανταποκρίνεται δίνοντας και παίρνοντας πληροφορίες στις επικοινωνιακές καταστάσεις που αφορούν τις μετακινήσεις και τα ταξίδια, αιτιολογεί απόψεις και σχέδια με σύντομο τρόπο.

Στόχος των διδακτικών σεναρίων που ακολουθούν είναι η εξοικείωση των διδασκόντων της ελληνικής ως ξένης γλώσσας μέσω πρακτικά ενδιαφερουσών τεχνικών σε σχέση με την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων των ατόμων με ολική αναπηρία στην όραση. Πέραν των προτεινόμενων διδακτικών σεναρίων, κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση της διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένη γλώσσα σε μαθητές με ολική απώλεια όρασης, ο διδάσκων μπορεί να επιστρατεύσει τη δημιουργικότητα, παρατηρητικότητα, εφευρετικότητα ακόμη και τη διαισθητικότητά του προκειμένου να υποστηρίξει αποτελεσματικά το διδακτικό του έργο. Πλήθος ακουστικών, οπτικοακουστικών μέσων και απτικών υλικών υπάρχουν για να τον συνδράμουν στην προσπάθειά του απέναντι στο συγκεκριμένο κοινό - στόχος.

Βιβλιογραφία

Συμβούλιο της Ευρώπης, *Το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο αναφοράς για τις γλώσσες*, έκδοση του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας για την ελληνική μετάφραση, 2008, σελ 193, 222, 223

Talbot – Strettle and Anellia Mladenova (2003) Project *“Listen & Touch: A Basic English Course for the visually Impaired”*

Nikolic, T. (1986) *“Teaching a Foreign Language to Visually Impaired Children in School”* Language teaching 19 (3) pp.278-231

Marsh, D. Linnila, M., Ojala, T., Peuraharju, N., Poor, Z., Stevens, A., Wiesemes, R. and Wolff, D (2005) *“Special education needs in Europe – The teaching and learning of Languages – Teaching Languages to Learners with special needs”* European Commission’s Report, Finland

Ευαγγελία Γεωργαντζή, *Αστερίας 4*, *Επικοινωνιακή μέθοδος ελληνικής γλώσσας για παιδιά*, Βιβλίο μαθητή και Παιδαγωγικός οδηγός για το διδάσκοντα, 1999, εκδόσεις “NEOHEL”

<http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko2nd/enimerosi/vivlio/review1.htm>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

<http://www.greeklanguage.gr/certification/node/99>

1ο Διδακτικό Σενάριο:

ΤΙΤΛΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ: «ΚΡΟΥΖΙΕΡΑ ΘΑ ΣΕ ΠΑΩ!»

<p>Στόχοι</p>	<p>Εξάσκηση στην Κατανόηση Προφορικού Λόγου, και στην Κατανόηση Γραπτού Λόγου Παραγωγή Προφορικού και Γραπτού λόγου με στόχο:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Να μπορούν οι μαθητές/μαθήτριες να διηγούνται τι συναντούν τα κύματα του Αιγαίου ταξιδεύοντας ανάμεσα στα Κυκλαδικά νησιά. 2. Να μπορούν οι μαθητές να περιγράψουν ορισμένα Κυκλαδικά νησιά, δίνοντας έμφαση στα χαρακτηριστικά τους. 3. Να μπορούν να διακρίνουν την ελληνική παραδοσιακή και σύγχρονη μουσική σε διαπολιτισμικό περιβάλλον. <p>Ειδικότεροι στόχοι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Να εμπλουτίσουν οι μαθητές το λεξιλόγιό τους με λέξεις, οικογένειες λέξεων και εκφράσεις που σχετίζονται με τη θάλασσα, πέραν του λεξιλογίου που υπάρχει ήδη στο ποίημα. 2. Να γνωρίσουν τα ουσιαστικά που σχηματίζονται με δύο τρόπους στον πληθυντικό αριθμό. 3. Να μάθουν τα νέα ρήματα <i>προσκυνώ, περιφρουρώ, σεργιανώ, γυρεύω</i> και να μπορούν να σχηματίσουν προτάσεις με αυτά στον ενεστώτα και στον αόριστο. 4. Να έρθουν σε επαφή την ελληνική σύγχρονη και παραδοσιακή μουσική.
<p>Επίπεδο</p>	<p>B1 προς B2, παιδιά σχολικής ηλικίας – έφηβοι ηλικίας 14 - 15 ετών</p>
<p>Διάρκεια</p>	<p>Εκτιμώμενη διάρκεια 3 διδακτικές ώρες (135 λεπτά)</p>
<p>Διδακτικό υλικό</p>	<p>Αστερίας 4, σελ. 13-14, του βιβλίου βλεπόντων μεταγραμμένο σε γραφή Braille, ηχητικό υλικό σε cd ή από το διαδίκτυο, παραδοσιακά και</p>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

	σύγχρονα τραγούδια με θέμα τα ελληνικά νησιά, απτικός χάρτης, πηλός, πλαστελίνη, κροκάλες, βότσαλα, εισερχόμενα κείμενα
Είδος διδακτικής πρακτικής	Μετωπική διδασκαλία, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, δραματοποίηση
Προετοιμασία της αίθουσας διδασκαλίας Στόχος: Προσαρμογή της διάταξης των επίπλων και του υλικού στις δεξιότητες προσανατολισμού και κινητικότητας των μαθητών ολική απώλεια όρασης	A) Τα θρανία ή οι θέσεις των μαθητών τοποθετούνται σε σχήμα πετάλου. Για να διευκολύνεται η πρόσβαση σε όλους τους μαθητές ο δάσκαλος/η δασκάλα παίρνει τη θέση του /της στο κέντρο της ανοιχτής πλευράς του πετάλου. Έτσι μπορεί να μοιράσει το απτικό υλικό (βιβλία) ή ανάγλυφους χάρτες, διαγράμματα κλπ. που χρειάζεται για την προφορική επικοινωνία. Είναι προτιμότερο να διατηρείται μια σταθερή διάταξη του χώρου της τάξης εκτός αν οι μαθητές έχουν την ευελιξία να προσαρμοστούν σε μια αλλαγή επίπλων και εξοπλισμού και με την προϋπόθεση να ενημερωθούν έγκαιρα για την αλλαγή αυτή. Η αιφνίδια αναδιάταξη του χώρου προκαλεί ανασφάλεια στους μαθητές με αναπηρία στην όραση, κλονίζει την εμπιστοσύνη τους και γενικά επηρεάζει αρνητικά τη διδακτική διαδικασία. Β) Καλό θα ήταν να προβλεφθεί χώρος για ελευθερία κινήσεων πίσω από τους μαθητές/τριες όπου αυτό είναι απαραίτητο για περισσότερη προσωπική επικοινωνία. Γ) Καλό είναι ο δάσκαλος/η δασκάλα να διατηρεί έναν σαφή και καθοδηγητικό τόνο στη φωνή του/της, επειδή ο ήχος και η φωνή είναι πολύ σημαντικά στοιχεία στην επικοινωνία με μαθητές με αναπηρία στην όραση. Δ) Ο δάσκαλος/η δασκάλα τοποθετεί στις θέσεις εργασίας φύλλα Braille, βιβλίο Braille, μηχανές Braille και σβηστικά για γραφή Braille.
Στάδιο 1^ο Κατανόηση προφορικού λόγου και παραγωγή προφορικού λόγου Στόχος: Γνωριμία με τους μαθητές μας	Είναι σημαντικό όταν συστηνόμαστε για πρώτη φορά να γνωρίζουν όλοι ποιος βρίσκεται στην αίθουσα και ποιος μιλάει κάθε φορά. Ο δάσκαλος έχει το ρόλο του συντονιστή ο οποίος, όταν δίνει το λόγο πρέπει να απευθύνεται στους μαθητές και όχι να τους δείχνει ή να τους γνέφει. Για να γίνεται

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

<p>1η διδακτική ώρα</p>	<p>κατανοητό ποιος παίρνει το λόγο θα πρέπει να χρησιμοποιούνται τα ονόματα π.χ. Κατερίνα θα μιλήσεις μετά το Γιώργο. Στην προκειμένη περίπτωση όπου συστηνόμαστε για πρώτη φορά και ζητούμενο είναι ο κάθε μαθητής να πει το όνομά του, μπορούμε να αρχίσουμε ως εξής: αγγίζουμε απαλά το χέρι ή τον ώμο του μαθητή που θέλουμε να ξεκινήσει και τον ρωτάμε το όνομά του. Στη συνέχεια περνάμε στο επόμενο λέγοντας: και δίπλα σου ποιος κάθεται; Πώς σε λένε; Θα ήθελες να μας πεις λίγα πράγματα για τον εαυτό σου; Προσπαθούμε να τονίζουμε πού κάθεται ο καθένας. Π.χ. Αφού πουν το όνομά τους επαναλαμβάνουμε ότι από αριστερά προς τα δεξιά πρώτος είναι ο Γιώργος. Δίπλα στο Γιάννη είναι ο Πέτρος κ.ο.κ. Στη συνέχεια περιγράφουμε το χώρο και τα υλικά που έχουμε από πριν τοποθετήσει στα θρανία όπως βιβλία, μηχανές κ.λ.π. προτρέποντας και καθοδηγώντας τους μαθητές να τα αγγίξουν και να λένε το όνομά τους. Π.χ. Μπροστά σας είναι η μηχανή Braille και αριστερά από τη μηχανή είναι τα φύλλα. Γιώργο μπορείς να μας πεις τι υπάρχει δεξιά από τη μηχανή ;</p>
<p>Στάδιο 2° Παραγωγή προφορικού λόγου κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου</p> <p>Περιήγηση στα Κυκλαδικά νησιά, περιγραφή των νησιών</p> <p>Στόχος:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Εξάσκηση της ακουστικής δεινότητας 2. Εισαγωγή νέου θεματικού λεξιλογίου και εκφράσεων σχετικών με τη θάλασσα 3. Εξάσκηση λεπτής δεξιότητας 	<p>Ρωτάμε τους μαθητές/τις μαθήτριες αν έχουν επισκεφθεί ή αν γνωρίζουν κάποια ελληνικά νησιά και αν ναι ποια. Οι μαθητές του επιπέδου του Αστερία 4 μπορούν να διεξάγουν μια τέτοια συζήτηση. Στην περίπτωση που δεν γνωρίζουν για τα ελληνικά νησιά ο δάσκαλος κάνει μια μικρή εισαγωγή πχ «Η Ελλάδα είναι μια θαλάσσια χώρα που φημίζεται για τα πολλά μικρά και μεγάλα γραφικά της νησιά. Τα περισσότερα βρίσκονται στο Αιγαίο Πέλαγος. Έχουν πολλές φυσικές ομορφιές και γι' αυτό κάθε χρόνο τα επισκέπτονται χιλιάδες Έλληνες και ξένοι τουρίστες».</p> <p>Στη συνέχεια, αν έχουμε τη δυνατότητα να φτιάξουμε έναν, δίνουμε στους μαθητές απτικό χάρτη της Ελλάδας με τα πιο φημισμένα νησιά και τους βοηθούμε να εξοικειωθούν απτικά:</p>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

γλώσσαν νωμών

<p>Γλωσσικές λειτουργίες : Περιγράψτε πώς είναι ορισμένα από τα κυκλαδικά νησιά με έμφαση στα χαρακτηριστικά τους</p>	<p>ενημερώνουμε για τα στοιχεία που υπάρχουν ανάγλυφα στο χάρτη: π.χ. Θα πάρετε στα χέρια σας το χάρτη της Ελλάδας ο ένας μετά τον άλλο. Επάνω στο χάρτη θα βρείτε πολλά από τα νησιά της. Προσέξτε ιδιαίτερα τα νησιά των οποίων το όνομα είναι γραμμένο πάνω στο χάρτη.</p>
	<p>A) Ενημερώνουμε τους μαθητές ότι θα ακούσουν το τραγούδι «Τα κύματα του Αιγαίου» από το cd του Αστερία 4. <u>Σημείωση:</u> Η καλή ικανότητα ακοής είναι πολύ χρήσιμη στο πρόγραμμα εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας. Αφ' ετέρου οι οικείοι ήχοι, ο προφορικός λόγος, ο ρυθμός και ο επιτονισμός της γλώσσας που μελετάται προσφέρουν νέες ευκαιρίες για τη βελτίωση της ακοής του μαθητή. B) Ακούμε το τραγούδι. Καλούμε τα παιδιά να ανοίξουν το βιβλίο τους στη σελ 14 του βιβλίου βλεπόντων. (σε όλα τα βιβλία Braille αριστερά αναγράφεται η αρίθμηση της σελίδας βλεπόντων και δεξιά η αρίθμηση της σελίδας Braille). Τα προτρέπουμε να κάνουν την άσκηση 1.1 στα φύλλα Braille. <u>Σημείωση:</u> Αν και η πληκτρολόγηση στη μηχανή είναι χρονοβόρα, κουραστική και προσδίδει άγχος στους μαθητές αυτοί πρέπει να παροτρύνονται να χρησιμοποιούν τη μηχανή ιδιαίτερα κατά την εισαγωγή νέου λεξιλογίου, διότι στην περίπτωση αυτή η μηχανή παίζει το ρόλο του πίνακα. Εδώ μπορούν να αντιγράψουν τα ονόματα των νησιών από τον απτικό χάρτη που τους έχει δοθεί. Αν δεν υπάρχει ο απτικός χάρτης ο δάσκαλος υπαγορεύει την ορθογραφία των νέων λέξεων.</p>
	<p>Γ) Ανάγνωση του τραγουδιού από το βιβλίο (σελ 13). Ενημερώνουμε τους μαθητές ότι θα ακούσουν ξανά το τραγούδι αυτή τη φορά με διακοπές και τους προτρέπουμε να σημειώνουν σε κάθε διακοπή τις άγνωστες λέξεις. <u>Σημείωση:</u> Ένας μαθητής με φυσιολογική όραση θα χρειαστεί μόλις μερικά δευτερόλεπτα για να</p>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

βρει το σημείο στο οποίο σταμάτησε, υπογραμμίζοντας συχνά την άγνωστη λέξη. Ο χρήστης της γραφής Braille, αντίθετα, είναι αναγκασμένος να ψάχνει σε ολόκληρη τη σελίδα, αν διακόψει για να γράψει την άγνωστη λέξη, ξοδεύοντας πολύ περισσότερο χρόνο. Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης δίνουμε έμφαση προφορικά στο λεξιλόγιο που μας ενδιαφέρει (θεματικό λεξιλόγιο) π.χ. θάλασσα, νησιά, βράχια, κοράλλια, λιμανάκια, πεύκα, βυθός, παραλίες, ακρογιάλια, μάρμαρα κλπ. επιμένοντας στις συνεκφορές πχ δαντελένια κοράλλια, απρόσιτα βράχια κλπ.

Καλούμε τους μαθητές να διαβάσουν τις ασκήσεις 2 και 3 στη σελ. 14 του βιβλίου βλεπόντων και να τις κάνουν προφορικά σύμφωνα με τον τρόπο της μεταγραφής τους για το βιβλίο Braille.

Δ) Προκειμένου να βελτιώσουμε την κατανόηση των μαθητών με κάποιο πρόβλημα όρασης κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης μπορούμε να επιλέξουμε ανάλογα με τις συνθήκες το χωρισμό της διαδικασίας σε τμήματα:
α. Παρουσίαση του κειμένου έτσι ώστε να κατανοηθούν τα χαρακτηριστικά και το γλωσσικό περιβάλλον της πληροφορίας.
β. Διατύπωση ερωτήσεων οι οποίες θα «απαντηθούν» κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης.

γ. Ανάμιξη στην διαδικασία της ανάγνωσης.
δ. Απάντηση των ερωτήσεων σε διάφορα επίπεδα, από τις απλές στις πιο σύνθετες
ε. «Ανάγνωση προβληματισμός, απαγγελία και επανάληψη» κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης.

Σχετικά με την εισαγωγή λεξιλογίου: Στα άτομα με προβλήματα όρασης η παρουσίαση και η εξάσκηση του λεξιλογίου είναι πολύ σημαντικές καθώς συχνά ο δάσκαλος είναι η κύρια και μοναδική πηγή μάθησης νέων λέξεων και εκφράσεων κι αυτό γιατί δεν υπάρχουν λεξικά Braille. Για τους χρήστες της γραφής είναι πολύ κουραστικό να ανατρέχουν σε λεξικό γεγονός

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

που μπορεί να τους δημιουργήσει αρνητικά αισθήματα και να τους αποτρέψει από την προσπάθεια εκμάθησης της Γ2.

Στην περίπτωση του Αστερία 4 το λεξιλόγιο των κειμένων δίνεται στο τέλος του βιβλίου. Ο μαθητής μπορεί να ομαδοποιεί τις λέξεις ανά κεφάλαιο και έτσι να σχηματίσει το δικό του λεξικό. Επίσης με κατάλληλη καθοδήγηση μπορεί ο μαθητής να χρησιμοποιήσει το Λεξικό του Αστερία 4.

Ως προς την εισαγωγή νέου λεξιλογίου υπάρχουν διάφοροι τρόποι παρουσίασης νέων λέξεων: δείχνοντας το νόημά τους (πχ χρησιμοποιώντας αντικείμενα της καθημερινής ζωής), περιγράφοντας το νόημά τους (χρησιμοποιώντας γλώσσα η οποία είναι ήδη γνωστή στους μαθητές) χρησιμοποιώντας «ηχητικές εικόνες», ή χρησιμοποιώντας τη μητρική γλώσσα. Επισημαίνεται ότι η χρήση της μητρικής γλώσσας παρόλο που είναι η τελευταία λύση είναι και η μόνη αλάνθαστη στην οποία μπορεί να ανατρέξει ένας δάσκαλος. Εξάλλου οι μαθητές μας εξαιτίας της αναπηρίας τους δεν μπορούν να έχουν τα ίδια ερεθίσματα και τις προσλαμβάνουσες ώστε να αντιληφθούν έννοιες που για τους βλέποντες θεωρούνται αυτονόητες.

Ε) Δίνουμε έμφαση στην εισαγωγή των νέων ρημάτων: *προσκυνώ, περιφρουρώ, σεργιανώ και γυρεύω*. Κατά την εισαγωγή του νέου λεξιλογίου προτείνουμε ενδεικτικά για τη λέξη *προσκυνώ* το σύστημα της κιναισθησης καθώς τα άτομα με προβλήματα όρασης είναι πολύ περισσότερο συνηθισμένα στη σωματική επαφή και την απολαμβάνουν, διότι στην καθημερινότητά τους γίνεται συχνά συνώνυμη με την παροχή βοήθειας. Συγκεκριμένα, παροτρύνουμε το μαθητή να τοποθετήσει την παλάμη του στον ώμο μας και να παρακολουθήσει την κίνηση του σώματός μας, Στη συνέχεια τον παροτρύνουμε να κάνει το ίδιο επαναλαμβάνοντας τη λέξη στα ελληνικά.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

Κάνουμε το ίδιο και με τους άλλους μαθητές. Τονίζουμε ότι το γλωσσικό περιβάλλον της λέξης έχει θρησκευτικό περιεχόμενο. Οι άλλες λέξεις παρουσιάζονται είτε με απευθείας μετάφραση στη μητρική γλώσσα είτε περιγράφοντας το νόημά τους.

ΣΤ) Δίνουμε έμφαση στην εισαγωγή λέξεων, οικογενειών λέξεων και εκφράσεων που σχετίζονται με τη θάλασσα και δεν περιέχονται στο ποίημα.

Στην παρουσίαση των καινούργιων λέξεων χρησιμοποιούμε τις ηχητικές εικόνες καθώς αποτελούν έναν πολύ άμεσο τρόπο παρουσίασης εννοιών και ταυτόχρονα αφητηρία συνειρμών. Στην περίπτωση αυτή αρχικά δίνουμε στους μαθητές πρόσθετο ηχητικό υλικό με ήχους της θάλασσας (παφλασμό των κυμάτων, άνεμος σε θαλασσοταραχή, κράξιμο των γλάρων κ.λ.π). Με τον τρόπο αυτό ταυτίζουμε το θέμα θαλασσ- με την ηχητική εικόνα που παραπέμπει στη θάλασσα (ακόμη και μαθητές που ποτέ δεν έχουν βρεθεί σε θάλασσα θα αποκτήσουν την εμπειρία της θάλασσας γεγονός που θα καταστήσει τη γνώση βιωματική). Πρέπει να έχουμε υπόψη μας πως η φύση της αναπηρίας των μαθητών μας δεν πρέπει να τους αποτρέπει από το να μαθαίνουν και να χρησιμοποιούν λεξιλόγιο και έννοιες τις οποίες de facto δεν δύνανται να συλλάβουν.

Πχ: προκειμένου για τη λέξη «θαλασσί» που προσδιορίζει το χρώμα της ήρεμης θάλασσας ταυτίζουμε το χρώμα με την ηχητική εικόνα του παφλασμού των κυμάτων στην ακρογιαλιά. Με τον τρόπο αυτό σε κάθε περίπτωση που ο μαθητής ακούει π.χ. πως το δωμάτιο είναι βαμμένο θαλασσί ή το φόρεμα έχει θαλασσί χρώμα θα ανακαλεί την ακουστική εικόνα αφού θα έχει ταυτίσει τον ήχο της ήρεμης θάλασσας με τη λέξη θαλασσί.

Χρησιμοποιώντας την ηχητική εικόνα δυνητικά παρουσιάζουμε λεξιλόγιο σχετικό με ταξίδια και

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

	<p>δραστηριότητες που γίνονται στη θάλασσα (καράβι, διακοπές, ψάρεμα, ηλιοθεραπεία, θαλάσσιο σκι, κολύμβηση, βουτιές, κλπ). Για να εμποδίσουν οι μαθητές τη διαδικασία παραγωγής και σύνθεσης των λέξεων με θέμα <i>θαλασσ-</i> χρησιμοποιούμε τις Κάρτες Γραφής Braille.</p> <p>Οι Κάρτες Γραφής Braille είναι ένας διαδεδομένος τρόπος διδασκαλίας και εξάσκησης στη Γραμματική. Χρησιμοποιούνται ευρέως και στη διδασκαλία βλεπόντων μαθητών. Γιατί να μη χρησιμοποιηθούν και σε μαθητές με αναπηρία στην όραση!</p> <p>Ο δάσκαλος μοιράζει στους μαθητές από μια κάρτα στην οποία είναι γραμμένη στη γραφή Braille η λέξη «θάλασσα». Στη συνέχεια μοιράζει διαφορετικές κάρτες στον καθένα: παραγωγικές καταλήξεις (-ινός, -ι), λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως πρώτο ή δεύτερο συνθετικό ή προθέματα (παρά, υπό, λύκος πόρος, κλπ). Ζητά από τους μαθητές να συνδυάσουν τις κάρτες ώστε να παράγουν την καινούργια λέξη.</p> <p>Τέλος, επιμένουμε ιδιαίτερα σε φράσεις όπως «τα θαλάσσωσα», «τα έκανα θάλασσα» τονίζοντας τη μεταφορική τους σημασία. Ζητούμε από τους μαθητές να σχηματίζουν προτάσεις χρησιμοποιώντας τις παραπάνω εκφράσεις. Είναι εποικοδομητικό να σημειώνονται οι καινούργιες λέξεις και εκφράσεις και να παρακινούνται τα παιδιά να τις χρησιμοποιήσουν στον προφορικό λόγο. Οι μαθητές διορθώνουν μεταξύ τους τα λάθη τους.</p>
<p>Στάδιο 3^ο Κατανόηση προφορικού λόγου και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου</p> <p>Στόχος:</p>	<p>A) Ανατρέχουμε στο βιβλίο μας (του μαθητή) στη σελ. 197, κεφάλαιο 130, Ο Κυκλαδικός Πολιτισμός και διαβάζουμε στα παιδιά τις πληροφορίες που αναφέρονται σε ιστορικά στοιχεία σχετικά με τον Κυκλαδικό πολιτισμό. <u>Σημείωση:</u> η εισαγωγή διαφόρων ειδών υποστήριξης μπορεί να μειώσει την πιθανή</p>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

<p>1. Καλλιέργεια στρατηγικών αυτόνομης μάθησης με αναφορά σε θεματικές εργασίες σχετικές με τα νησιά των Κυκλάδων</p> <p>2. Καλλιέργεια λεπτών δεξιοτήτων με αναφορά σε θεματικές εργασίες σχετικές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των νησιών των Κυκλάδων</p> <p>3. Καλλιέργεια ακουστικής δεινότητας με αναφορά στην απαγγελία του ποιήματος</p>	<p>δυσκολία των κειμένων, μια προπαρασκευαστική φάση μπορεί να προσανατολίσει και να ενεργοποιήσει προηγούμενες γνώσεις, οι σαφείς οδηγίες για το καθήκον βοηθούν ώστε να αποφευχθεί πιθανή σύγχυση.</p> <p>Β) Αναθέτουμε στους μαθητές ομαδικές ή ατομικές εργασίες αφού πρώτα διαβάσουμε τα θέματά τους και το περιεχόμενό τους. Αν ο αριθμός και η διάθεση των μαθητών το επιτρέπει μπορούμε να ορίσουμε ομάδες και να μοιράσουμε: α) θεματικές εργασίες για τα νησιά των Κυκλάδων σχετικά με τη γεωγραφία, την ιστορία, τα ήθη και τα έθιμα, τη σύγχρονη ζωή. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1: ομάδα 2 μαθητών: οι μαθητές μπορούν να παρουσιάσουν στην τάξη μια εργασία με θέμα τα ήθη και τα έθιμα των Κυκλάδων. Μοιράζουμε τα καθήκοντα: ένας μαθητής θα αναφερθεί γενικά στα έθιμα π.χ .της Σαντορίνης και ειδικά σε ένα από αυτά. Θα παρουσιάσει πληροφορίες ας πούμε για ένα καλοκαιρινό πανηγύρι προς τιμήν κάποιου τοπικού Αγίου (πότε εορτάζεται ο άγιος και πού, πόσες μέρες κρατάει το πανηγύρι, τι φαγητά προσφέρουν, τι δρώμενα παρουσιάζονται κλπ). Ο δεύτερος μαθητής θα παρουσιάσει δείγματα της παραδοσιακής μουσικής του νησιού και θα μιλήσει για τα παραδοσιακά μουσικά όργανα. Τον καλούμε να φέρει στην τάξη μουσικά παραδοσιακά ακούσματα της χώρας του. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2: ομάδα 2 μαθητών: παρουσίαση πληροφοριών από τη Γεωγραφία κάποιου από τα νησιά. Ο ένας μαθητής χρησιμοποιεί ως μοντέλο την απόδοση των νησιών στον απτικό χάρτη και, με πηλό ή πλαστελίνη, πλάθει το σχήμα του νησιού και το παρουσιάζει στην τάξη. Ο δεύτερος μαθητής φέρνει πληροφορίες σχετικές με τη Γεωγραφία (αριθμό κατοίκων, βουνά, πεδιάδες, ποτάμια, παραγωγή, προϊόντα, κλπ). Αν ο αριθμός των μαθητών δεν το επιτρέπει ή αν δεν υπάρχει διάθεση από την</p>
--	---

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

	<p>πλευρά τους να συνεργαστούν τότε ο δάσκαλος αναθέτει ατομικές θεματικές εργασίες σχετικές με τη Θάλασσα και την οικονομία. Ο μαθητής θα πρέπει να παρουσιάσει στην τάξη πληροφορίες που να καταδεικνύουν τη σχέση της θάλασσας με την οικονομία ενός κράτους σε τομείς όπως η ναυτιλία, το εμπόριο κλπ. Παροτρύνουμε τους μαθητές να μάθουν να απαγγέλουν το ποίημα τονίζοντας σωστά τις λέξεις και κάνοντας ανάγνωση χωρίς κομπιάσματα και παύσεις.</p>
<p>Στάδιο 4^ο Παραγωγή προφορικού λόγου και παραγωγή γραπτού λόγου</p> <p>Στόχος:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παρουσίαση καθήκοντος 2. Εξάσκηση στον επιτονισμό, το ρυθμό και την προφορά με αναφορά στη σωστή απαγγελία του ποιήματος 3. Γλωσσικό Παιχνίδι με αναφορά στην περιγραφή των χαρακτηριστικών των νησιών που αναφέρονται στο ποίημα <p>2η Διδακτική ώρα</p>	<p>A) Οι μαθητές παρουσιάζουν τις εργασίες τους. B) Οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν το ποίημα από το βιβλίο τους απαγγέλλοντάς το, ο καθένας από μια στροφή.</p> <p>Εδώ ο δάσκαλος έχει την ευκαιρία να ελέγξει τον επιτονισμό, το ρυθμό και το ύψος της φωνής. Η διδασκαλία των προσωδιακών χαρακτηριστικών δεν πρέπει να παραμελείται κατά τη διάρκεια του προγράμματος εκμάθησης και οι μαθητές πρέπει να παροτρύνονται να χρησιμοποιούν τη σωστή εκφορά, μέτρο και ύψος της φωνής. <u>Σημείωση:</u> ο δάσκαλος από τα πρώτα μαθήματα πρέπει να εξηγήσει στη μητρική γλώσσα των μαθητών τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του επιτονισμού, του ρυθμού και του ύψους της φωνής της ξένης γλώσσας, τη διαφορά των χαρακτηριστικών αυτών με τη μητρική γλώσσα και τη σπουδαιότητά τους όσον αφορά την επικοινωνία.</p> <p>A) Γλωσσικό Παιχνίδι. <u>Σημείωση:</u> Χρησιμοποιούμε γλωσσικό παιχνίδι προκειμένου να ελέγξουμε το βαθμό εμπέδωσης των γνώσεων των μαθητών. Τα γλωσσικά παιχνίδια είναι διασκεδαστικά, απελευθερώνουν το άγχος που δημιουργεί η μάθηση μιας καινούργιας γλώσσας και αποτελούν αποτελεσματικές μαθησιακές δραστηριότητες.</p> <p>Στη συγκεκριμένη περίπτωση χρησιμοποιούμε το παιχνίδι <i>Just a Minute</i>. Ο δάσκαλος ζητά από</p>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

το μαθητή να περιγράψει σε ένα λεπτό (1') ένα από τα νησιά που παρουσιάστηκαν στο ποίημα. Αν κάνει κάποιο λάθος και άλλος μαθητής εντοπίσει το λάθος συνεχίζει να περιγράφει το νησί. Ο τελευταίος συμμετέχων μόλις συμπληρώσει 60 δευτερόλεπτα ομιλίας κερδίζει 2 βαθμούς ενώ οι υπόλοιποι παίρνουν 1 βαθμό. Β) Οι μαθητές καλούνται να κάνουν γραπτά στα φύλλα Braille τις ασκήσεις 3 και 4 στη σελ 14 χωρίς να διαβάσουν το ποίημα. Με τον τρόπο αυτό διαπιστώνει ο δάσκαλος το κατά πόσο οι μαθητές του γνωρίζουν να γράφουν σωστά τις λέξεις που ζητούνται.

Για τη διόρθωση λαθών. Η ανάλυση των λαθών είναι ένας πολύ αποτελεσματικός τρόπος ανάπτυξης της αυτοδιόρθωσης, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για μαθητές οι οποίοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο να «βλέπουν» τα λάθη τους. Τα λάθη πρέπει να γράφονται κωδικοποιημένα στο τέλος του κειμένου ή στο περιθώριο, εάν η μορφή αυτή είναι προσιτή στο μαθητή.

Ο κώδικας αυτός μπορεί να αναπτυχθεί μεταξύ των μαθητών και των καθηγητών, π.χ. ορ για τη λέξη ορθογραφία, στ για τη λέξη στίξη κ.ο.κ. Κάποια συγκεκριμένα λάθη, σχετικά με ειδικούς τομείς, πρέπει να υπογραμμίζονται.

Η διόρθωση γίνεται με τους ακόλουθους τρόπους ανάλογα με τη μορφή του γραπτού κειμένου

α) το κείμενο είναι πληκτρολογημένο στη μηχανή Braille. Στην περίπτωση αυτή σημειώνουμε στη γραφή braille στο τέλος του κειμένου τη λάθος λέξη και δίπλα γράφουμε τη σωστή. Το ίδιο γίνεται σε κάθε περίπτωση που συναντούμε λάθος

β) το κείμενο είναι πληκτρολογημένο σε ηλεκτρονικό υπολογιστή και εκτυπωμένο στη γραφή βλεπόντων.

Στην περίπτωση αυτή χρησιμοποιούμε τη μηχανή Braille. Πληκτρολογούμε τη λάθος λέξη και δίπλα γράφουμε τη σωστή. Επιστρέφουμε το γραπτό στο μαθητή επισυνάπτοντας το

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

<p>Στάδιο 5^ο Γραμματική - Σύνταξη</p> <p>Στόχος:</p> <ol style="list-style-type: none"> Επανάληψη στο σχηματισμό του αορίστου της ενεργητικής φωνής των ρημάτων της α' και β' συζυγίας Σχηματισμός β' τύπου πληθυντικού των αρσενικών ουσιαστικών σε -ος <p>Γλωσσική Λειτουργία:</p> <ol style="list-style-type: none"> Οι μαθητές σχηματίζουν προτάσεις και παραδείγματα με τα νέα ρήματα: προσκυνώ, περιφρουρώ, σεργιανώ, γυρεύω στον αόριστο Οι μαθητές εξασκούνται στο σχηματισμό του διπλού τύπου του πληθυντικού των αρσενικών ουσιαστικών σε -ος 	<p>φύλλο Braille</p> <p>γ) το κείμενο το παίρνουμε σε ψηφιακή μορφή. Στην περίπτωση αυτή (και αν ο χρήστης του Η/Υ δεν είναι καλός γνώσης των Προγραμμάτων Επεξεργασίας Κειμένων τα λάθη είναι συχνότερα, διότι όταν πρόκειται για την ελληνική γλώσσα τα προγράμματα ανάγνωσης οθόνης δεν παρέχουν τη δυνατότητα για αναγνώριση των διαφορετικών φθόγγων (ο, ω/ε, αι/ι, η, υ, ει, οι). Συνεπώς ο μαθητής κατά την ακρόαση του γραπτού του δεν έχει τη δυνατότητα να ελέγξει για τη σωστή ορθογραφία. Πχ αν δεν γνωρίζει πως η λέξη «είμαι» γράφεται με ει και αι είναι πολύ πιθανόν να τη γράψει ίμε. Στην περίπτωση αυτή δίπλα στη λάθος λέξη ανοίγουμε παρένθεση και μέσα στην παρένθεση γράφουμε τη λέξη σωστά συλλαβίζοντάς την. Πχ ίμε (ι: έψιλον γιώτα, με: άλφα γιώτα)</p> <p>Α) Καλούμε τους μαθητές να κάνουν προφορικά την άσκηση 4 στη σελ 14 και ζητούμε να εντοπίσουν τη διαφορά των ρημάτων σε σχέση με τον τονισμό. Διαπιστώνουμε ότι τα ρήματα: ταξιδεύουν, παίζει, γυρεύει τονίζονται στην παραλήγουσα (ανήκουν στην α' συζυγία ρημάτων) ενώ τα ρήματα περιφρουρούν και μιλούν τονίζονται στη λήγουσα (ανήκουν στη β' συζυγία ρημάτων)</p> <p>Θυμίζουμε στους μαθητές τον τρόπο σχηματισμού του ενεργητικού αορίστου των ρημάτων των δύο συζυγιών</p> <p>Επιμένουμε στο σχηματισμό του αορίστου των νέων ρημάτων</p> <p>Προκειμένου να εμπεδώσουν οι μαθητές το γραμματικό φαινόμενο χρησιμοποιούμε τις Κάρτες Γραφής Braille</p> <p>Περνούμε από τους μαθητές διαδοχικά δυο κουτιά με κάρτες Γραφής Braille. Στο κουτί Α υπάρχουν τα ρήματα στον ενεστώτα. Στο κουτί Β τα ρήματα στον αόριστο (δεν είναι</p>
---	---

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

απαραίτητο να είναι όλα στο ίδιο πρόσωπο ή στην ίδια έγκλιση αφού ο σχηματισμός των εγκλίσεων, των αριθμών και των προσώπων των ρημάτων θεωρούνται προϋποτιθέμενη γνώση). Ζητούμε από τους μαθητές να διαλέξουν ένα ρήμα από το κουτί Α και να βρουν στο κουτί Β το ίδιο ρήμα στον αόριστο. Μετά τους ζητούμε να κάνουν προτάσεις.

Οι μαθητές διορθώνουν μεταξύ τους τα λάθη τους, χωρίς την παρεμβολή του δάσκαλου και ψηφίζουν την καλύτερη πρόταση.

Β) Ζητούμε από τους μαθητές να θυμηθούν το κύριο χαρακτηριστικό της Σαντορίνης. Με αφορμή τη λέξη βράχια αναφερόμαστε στα ουσιαστικά με δύο πληθυντικούς.

Διαβάζουμε προφορικά τα ουσιαστικά της άσκησης 5 στη σελ 14 και ζητούμε από τους μαθητές να τα διαβάσουν μαζί μας σιωπηρά. Ενημερώνουμε τους μαθητές πως η άσκηση θα γίνει προφορικά.

Ζητούμε από τους μαθητές να σχηματίσουν ο καθένας χωριστά τους δυο πληθυντικούς του ουσιαστικού που θα του δώσουμε. Ζητούμε από τους μαθητές να σχηματίσουν προτάσεις και παραδείγματα.

Οι μαθητές διορθώνουν τα λάθη τους μεταξύ τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

<p>Στάδιο 6^ο Κατανόηση προφορικού λόγου και παραγωγή προφορικού λόγου</p> <p>3η διδακτική ώρα</p> <p>Παρουσίαση εισερχόμενων κειμένων (αποσπάσματα από ποιητικά και πεζά λογοτεχνικά κείμενα)</p> <p>Στόχος:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Εξοικείωση με την Ελληνική Λογοτεχνία 2. Καλλιέργεια Ακουστικής Δεινότητας 	<p>A) Διαβάζουμε προφορικά ποιητικά και πεζά κείμενα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας με θέματα ελληνικά νησιά πχ από τις ποιητικές συλλογές του Οδυσσέα Ελύτη και του Γιάννη Ρίτσου - προσέχουμε το λεξιλόγιο να είναι συμβατό με το επίπεδο της τάξης Ζητούμε από τους μαθητές να σχολιάσουν τα ποιήματα εντοπίζοντας διαφορές και ομοιότητες ανάμεσα σε αυτά και στο ποίημα του βιβλίου τους.</p> <p>B) Ακούμε για τελευταία φορά το τραγούδι «Τα κύματα του Αιγαίου» από το CD. Συστήνουμε στους μαθητές να προσέξουν τη μουσική σύνθεση του ποιήματος της οποίας ο ρυθμός ακολουθεί τον κυματισμό των κυμάτων. Ακούμε ελληνικά παραδοσιακά τραγούδια καθώς και αντίστοιχα των χωρών των μαθητών μας. Μιλούμε για τις διαφορές στο ρυθμό και τη μουσική σύνθεση, πιθανόν και για τα μουσικά όργανα που ακούγονται.</p>
--	--

Διδακτικό Σενάριο: 2

ΤΙΤΛΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ: ΠΑΜΕ ΕΚΔΡΟΜΗ, ΠΑΜΕ ΤΑΞΙΔΙ;

<p>Στόχοι</p>	<p>Εξάσκηση στην Κατανόηση Προφορικού Λόγου, και στην Κατανόηση Γραπτού Λόγου Παραγωγή Προφορικού και Γραπτού λόγου με στόχο:</p>
----------------------	---

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

	1. Να μπορούν οι μαθητές/οι μαθήτριες να δίνουν και να παίρνουν γενικές πληροφορίες σχετικά με τις διακοπές
Επίπεδο	B1 προς B2, παιδιά σχολικής ηλικίας - έφηβοι ηλικίας 14-15 ετών
Διδακτικό υλικό	Αστερίας 4 , σελ 127 και 130 του βιβλίου βλεπόντων μεταγραμμένο σε μορφή Braille CD Αστερία 4 Πληροφορίες από το διαδίκτυο, εκτυπώσεις Braille, φυλλάδια γραφείων ταξιδίου, κινητό τηλέφωνο, Η/Υ, νερό, λεκάνη, κομμάτια μάρμαρο, μικρές μακέτες από σπίτια
Διάρκεια	2 διδακτικές ώρες (90 λεπτά)
Είδος διδακτικής πρακτικής	Μετωπική διδασκαλία, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, δραματοποίηση
Στάδιο 1^ο Κατανόηση προφορικού λόγου και παραγωγή προφορικού λόγου Προγραμματίζω και οργανώνω τις διακοπές μου Γλωσσική λειτουργία: 1. Ζητώ πληροφορίες από το πρακτορείο ταξιδίων 2. Χρησιμοποιώ τον πληθυντικό ευγενείας 1η διδακτική ώρα	A) Ο δάσκαλος υποβάλλει ερωτήσεις στα παιδιά σχετικά με την οργάνωση και το σχεδιασμό ταξιδιών, όπως: «Υπάρχει κάποιος από σας που έχει ταξιδέψει πρόσφατα ή έχει πάει διακοπές;». Αν υπάρχουν μαθητές που έχουν αυτή την εμπειρία τούς απευθύνει ερωτήσεις όπως: «Πού πήγατε διακοπές; Πώς αποφασίσατε να πάτε εκεί; Πήρατε πληροφορίες από κάποιο γραφείο ταξιδίων ή βρήκατε μόνοι σας τις πληροφορίες που θέλατε;» Τα παιδιά απαντούν χρησιμοποιώντας προϋποτιθέμενο λεξιλόγιο. B) Ο δάσκαλος ενημερώνει τους μαθητές για το περιεχόμενο του διαλόγου που θα ακούσουν στο cd του Αστερία: «Ας ακούσουμε τώρα ποιες ήταν οι πρώτες ενέργειες που έκαναν ο κος και η κα Νικολάου για να οργανώσουν τις διακοπές τους». Οι μαθητές ακούν το CD Γ) Ο δάσκαλος παροτρύνει τους μαθητές να ανοίξουν το βιβλίο τους στη σελ 127 του βιβλίου βλεπόντων (κάθε βιβλίο Braille φέρει στα αριστερά την αρίθμηση του βιβλίου βλεπόντων και δεξιά την αρίθμηση του βιβλίου Braille) Ενημερώνει τους μαθητές ότι θα ακούσουν το CD για δεύτερη φορά με διακοπές. Μετά από κάθε διακοπή

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

οι μαθητές πρέπει να σημειώσουν τις άγνωστες λέξεις στα φύλλα Braille

Οι μαθητές ακούν ξανά το CD και ταυτόχρονα διαβάζουν από το βιβλίο τους. Ο δάσκαλος σταματά το CD κατά διαστήματα και δίνει χρόνο στους μαθητές να σημειώσουν τις άγνωστες λέξεις

Σημείωση: Για τον βλέποντα μαθητή ο εντοπισμός των άγνωστων λέξεων γίνεται με την υπογράμμιση ταυτόχρονα με την παρακολούθηση του ακουστικού μηνύματος. Ο μαθητής με αναπηρία στην όραση δεν έχει αυτή τη δυνατότητα και επιπλέον δυσκολεύεται να συγκρατήσει στη μνήμη νέες λέξεις. Έτσι είναι υποχρεωμένος να ψάχνει σε ολόκληρη τη σελίδα ξοδεύοντας πολύ περισσότερο χρόνο και χάνοντας τον ειρμό της ανάγνωσης.

Προκειμένου να βελτιώσουμε την κατανόηση των μαθητών με κάποιο πρόβλημα όρασης κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης μπορούμε να επιλέξουμε ανάλογα με τις συνθήκες το χωρισμό της διαδικασίας σε τμήματα:

α. Διάβασε μια παράγραφο

β. Αναρωτήσου τι περιγράφει

γ. Διατύπωσέ τη με δικά σου λόγια

Για την εισαγωγή λεξιλογίου

Η παρουσίαση και η εξάσκηση του λεξιλογίου είναι πολύ σημαντικές για τους μαθητές με προβλήματα όρασης, καθώς συχνά ο δάσκαλος είναι η κύρια και μοναδική πηγή

μάθησης νέων λέξεων και εκφράσεων.

Επιπλέον δεν υπάρχουν λεξικά Braille καθώς η διδασκαλία λεξιλογικών ικανοτήτων ανάγνωσης θεωρήθηκε δύσκολη, αφού οι μαθητές δεν έχουν την επιλογή της γρήγορης ανάγνωσης και το να ανατρέξουν στα λεξικά μπορεί να αποτελέσει χρονοβόρο και απογοητευτικό εγχείρημα. Στην περίπτωση του Αστερία 4 το λεξιλόγιο των κειμένων δίνεται στο τέλος του βιβλίου με τρόπο που να μπορεί ο μαθητής να εντοπίσει τις καινούργιες λέξεις κάθε κεφαλαίου. Ομαδοποιώντας τις λέξεις ανά κεφάλαιο μπορεί να φτιάξει το δικό του λεξικό.

Σημείωση: Υπάρχουν διάφοροι τρόποι να παρουσιάσει ο δάσκαλος το καινούργιο λεξιλόγιο πέραν αυτού της

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

μετάφρασης της λέξης στη μητρική γλώσσα του μαθητή: χρησιμοποιείται ο δεικτικός τρόπος (δείχνουμε τη λέξη χρησιμοποιώντας αντικείμενα της καθημερινής ζωής που γίνονται αντιληπτά με την αφή ή την όσφρηση), ο περιγραφικός τρόπος (περιγράφουμε τη λέξη χρησιμοποιώντας γνωστό λεξιλόγιο) και οι «ηχητικές εικόνες».

Ε) Δίνεται έμφαση στη χρήση του πληθυντικού ευγενείας στις εκφράσεις «Θα ήθελα να μου στείλετε το διαφημιστικό σας έντυπο», «Στείλτε μου με φαξ το όνομα και τη διεύθυνσή σας»

Η εισαγωγή της έκφρασης «διαφημιστικό έντυπο» γίνεται με το δεικτικό τρόπο. Χρησιμοποιούμε αντικείμενα από την καθημερινή ζωή.

Για να εξηγήσουμε τη λέξη «διαφημιστικό έντυπο» μοιράζουμε στους μαθητές διαφημιστικά έντυπα με τουριστικούς προορισμούς συνοδευόμενα από εκτυπώσεις Braille στις οποίες αναγράφονται οι πληροφορίες των εντύπων.

Η «αίσθηση και η αφή» έχουν άμεση σχέση με τα άτομα με απώλεια όρασης και όταν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις μεθόδους αυτές διασφαλίζουμε μία πολυαισθητηριακή προσέγγιση η οποία προσφέρει στους μαθητές την καλύτερη ευκαιρία μάθησης. Άλλωστε όσο καλός και αν είναι ένας ακουστικός σχολιασμός δεν μπορεί να βοηθήσει τον μαθητή να φανταστεί ένα εντελώς καινούργιο αντικείμενο. Το φυσικό αντικείμενο βοηθάει στην ολοκλήρωση της κατανόησης και στη συνέχεια της περιγραφής του.

Για τη λέξη «φαξ» χρησιμοποιούμε την απευθείας μετάφραση της λέξης στη μητρική γλώσσα, ενώ για τη λέξη «πράκτορας» και «πρακτορείο» μπορούν να χρησιμοποιηθούν είτε ο περιγραφικός τρόπος είτε αυτός της ένταξης των λέξεων στο γλωσσικό τους περιβάλλον. Σημείωση: Στην περίπτωση αυτή ο εντοπισμός των λέξεων θα γίνει πριν την έναρξη του μαθήματος, θα δημιουργηθεί ένα σύντομο κείμενο με λέξεις με ειδική αξία (αυτές που χρησιμοποιούνται άμεσα στην τάξη σε δραστηριότητες και συζητήσεις σχετικά με τη ζωή και τα ενδιαφέροντα των μαθητών) που όμως δε θα είναι εικάσιμες από τα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

Στάδιο 2^ο

Φωνητική -Σύνταξη

Στόχος:

- Εξάσκηση στις γλωσσικές δομές:
«Μας ενδιαφέρουν» - «Μας αρέσουν» - «Ενδιαφερόμαστε για...»
- Αλλαγή στο συμφωνικό σύμπλεγμα φτ/φθ

συμφραζόμενα του κειμένου. Οι καινούργιες λέξεις πρέπει να επαναλαμβάνονται συχνά, η ιστορία να είναι μικρή και ενδιαφέρουσα.

Παρουσιάζουμε τις διαφορετικές χρήσεις της λέξης «πράκτορας», εισάγουμε την έκφραση «πρακτορείο ειδήσεων» (περιγραφικός τρόπος)

Οι μαθητές παροτρύνονται να σχηματίσουν προτάσεις με τις καινούργιες λέξεις προφορικά.

A)Ο δάσκαλος καλεί τα παιδιά να εντοπίσουν μέσα στο κείμενο την πρόταση: «Μας ενδιαφέρουν πολύ τα ταξίδια». Εισάγει τη συνώνυμη έκφραση: «Μας αρέσουν τα ταξίδια». Αφού εξηγήσει τις φράσεις στη μητρική γλώσσα και διαπιστώσει ότι τα παιδιά τις έχουν αφομοιώσει εφαρμόζει για την εμπέδωση και την εξάσκηση την τεχνική της Ολοκληρωμένης Σωματικής Ανταπόκρισης:

Αναθέτει σε διαφορετικά παιδιά τις λέξεις. Οι μαθητές καλούνται να σταθούν σε μια σειρά μπροστά στην τάξη. Οι μαθητές διαδοχικά προφέρουν τις λέξεις τους ο καθένας χωριστά και στη συνέχεια όλοι μαζί προφέρουν την πρόταση «Μας ενδιαφέρουν πολύ τα ταξίδια». Στην συνέχεια εισάγει την πρόταση «Μας αρέσουν πολύ τα ταξίδια». Στην περίπτωση αυτή η λέξη «αρέσουν» ανατίθεται στο μαθητή που πριν είχε τη λέξη «ενδιαφέρουν». Η τεχνική επαναλαμβάνεται, όπως και προηγουμένως.

Ο δάσκαλος εισάγει την έκφραση: «ενδιαφερόμαστε για τα ταξίδια». Εξηγεί στη μητρική γλώσσα ότι αυτός είναι ένας διαφορετικός τρόπος για να δηλώσουμε πως μας ενδιαφέρουν τα ταξίδια.

Αφού οι μαθητές έχουν αφομοιώσουν την έκφραση και ο δάσκαλος καταλάβει πως η εξήγηση ήταν επαρκής μπορεί να εφαρμόσει την ακόλουθη ομαδική επαναληπτική άσκηση.

Λέει στους μαθητές ποιο ηχητικό σήμα συμβολίζει την επανάληψη. Ο δάσκαλος μπορεί να χτυπήσει τα χέρια του, να χτυπήσει ελαφρά το τραπέζι ή να πει μια συγκεκριμένη λέξη. Όποιο και αν είναι το «ηχητικό σήμα» πρέπει να είναι ξεκάθαρο για όλους, αρκετά δυνατό και μεγάλης διάρκειας. Όταν ο δάσκαλος παρουσιάσει προφορικά τη φράση πρέπει να μιλήσει

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

καθαρά χωρίς να υπερβάλλει με τους ήχους ή τον τονισμό. Η φράση πρέπει να προφερθεί φυσικά. Η τάξη είναι απαραίτητο να ακούσει τη φράση 3-4 φορές με μικρά διαστήματα.

Το πρώτο στάδιο της επαναληπτικής άσκησης είναι η επανάληψη από ολόκληρη την τάξη. Αυτό θα βοηθήσει τους μαθητές να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση και να προσαρμοστούν στο τονισμό και το ρυθμό της φράσης. Ύστερα από 3-4 επαναλήψεις ολόκληρης της τάξης, οι μαθητές μπορούν να χωριστούν σε δυο ομάδες και να κληθούν να επαναλάβουν τη φράση για ακόμη 3-4 φορές. Αυτό είναι το δεύτερο στάδιο της ομαδικής άσκησης. Το τρίτο στάδιο της άσκησης περιλαμβάνει την επανάληψη της φράσης σε μικρότερες ομάδες. Ο δάσκαλος φωνάζει δύο ή τρία ονόματα και δίνει ηχητικές ενδείξεις για να ξεκινήσουν, πχ:

Δάσκαλος: λέξη (ταξίδια). Ελένη και Γιώργο (ελαφρύ χτύπημα χεριών στο τραπέζι)

Ε & Γ: Μας ενδιαφέρουν τα ταξίδια.

Δάσκαλος: Άννα, Δημήτρης, Μιχάλης (χτύπημα χεριών)

Το τελευταίο στάδιο της επανάληψης περιλαμβάνει την ατομική επανάληψη. Σε αυτό το στάδιο δεν είναι απαραίτητο να επαναληφθεί η άσκηση από όλους τους μαθητές. Καλό είναι ο δάσκαλος να ζητήσει από το δύο ή τρεις μαθητές να επαναλάβουν τη φράση.

Σημείωση: Η άσκηση αυτή είναι ιδιαίτερα κατάλληλη για μαθητές που βρίσκονται στο πριν από το μέσο επίπεδο ή για μαθητές μέσου επιπέδου. Σε μια τάξη μαθητών με φυσιολογική όραση η «Ολόκληρη η ομαδική άσκηση θα διαρκέσει ένα λεπτό το πολύ , κατά τη διάρκεια του οποίου θα έχουν μιλήσει όλοι αρκετές φορές» (Cross, D., 1991, 41). Πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι σε μια τέτοια περίπτωση ο δάσκαλος παροτρύνει τους μαθητές να μιλήσουν με χειρονομίες, ενώ σε μια τάξη μαθητών με προβλήματα όρασης ο δάσκαλος πρέπει να μιλάει (να φωνάζει ονόματα, κλπ.), και ο χρόνος της ομαδικής άσκησης είναι. Για αυτό πρέπει να διπλασιαστεί. Αυτό ταυτόχρονα αλλάζει και το σχεδιασμό της διδασκαλίας ως προς τον αριθμό των διδακτικών ωρών.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

Στάδιο 3^ο

Παραγωγή προφορικού λόγου και παραγωγή γραπτού λόγου

Στόχος:

1. Ανάπτυξη επικοινωνιακών στρατηγικών με αναφορά στη συνομιλία με φυσικό ομιλητή
2. Ανάπτυξη στρατηγικών αυτόνομης μάθησης με αναφορά στον εμπλουτισμό των γνώσεων για συγκεκριμένο τουριστικό προορισμό
3. Σύνταξη επιστολής σε τυπικό λόγο

2η διδακτική ώρα

Β)Ο δάσκαλος καλεί τους μαθητές να εντοπίσουν στο βιβλίο τους τη λέξη «φτηνό». Εξηγεί ότι η λέξη φτηνό μπορεί να προφερθεί και να γραφεί «φθηνό».

Εξηγεί τη διαφορετική προφορά εξηγώντας στη μητρική γλώσσα το μέρος του στόματος με το οποίο προφέρονται οι λέξεις. Οι μαθητές γράφουν στα φύλλα Braille τη λέξη «φθηνό».

Σημείωση: ο βλέπων μαθητής είναι εύκολο να μάθει την προφορά των νέων φωνημάτων παρακολουθώντας την κίνηση των χειλιών του δασκάλου. Όταν πρόκειται για μαθητές με ολική απώλεια όρασης ο δάσκαλος πρέπει να εξηγήσει στο μαθητή στη μητρική γλώσσα ποιο σημείο του στόματος χρησιμοποιούμε για να προφέρουμε τη λέξη.

1η Δραστηριότητα: Θεατρικό Παιχνίδι. Οι μαθητές αρχικά καλούνται να διαβάσουν φωναχτά από το βιβλίο τους τους διαλόγους.

Στη συνέχεια οι μαθητές υποδύονται τους γονείς τους που ετοιμάζουν τις διακοπές τους (η προετοιμασία ενός ταξιδιού ή των διακοπών είναι μια δραστηριότητα που γίνεται από τους ενήλικες). Μοιράζουμε τους ρόλους στα παιδιά και ζητούμε να αναπαραστήσουν τη σκηνή επινοώντας δικούς τους διαλόγους. Τους βοηθούμε να κάνουν ένα προσχέδιο λόγου. Κατά τη δραματοποίηση μπορούν να χρησιμοποιήσουν το απτικό υλικό που τους δόθηκε.

2η Δραστηριότητα: Άμεση έκθεση σε αυθεντική χρήση της ξένης γλώσσας με φυσικό/φυσικούς ομιλητές.

Ενθαρρύνουμε τους μαθητές να τηλεφωνήσουν οι ίδιοι σε πρακτορεία ταξιδίων από την τάξη και να ζητήσουν πληροφορίες παρόμοιες με αυτές που ζητούν τα πρόσωπα των διαλόγων. Εναλλακτικά, αν υπάρχει στην τάξη Η/Υ και αν οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση τους, καλούμε τους μαθητές να ανατρέξουν στις ιστοσελίδες των Πρακτορείων και να αντλήσουν πληροφορίες για τουριστικούς προορισμούς.

Παρακολουθούμε τη συνομιλία τους σημειώνοντας τυχόν λάθη και σφάλματα. Αφού ολοκληρωθούν όλες οι συνομιλίες επεμβαίνουμε ώστε να διορθώσουμε τα λάθη. Η διόρθωση των λαθών γίνεται με τρόπο ώστε

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

<p>Στάδιο 4^ο</p> <p>Παραγωγή προφορικού λόγου</p> <p>Πολυαισθητηριακή προσομοίωση του γεωφυσικού φαινομένου της Καλντέρας στη Σαντορίνη</p> <p>Στόχος: 1. Να αντιληφθούν οι μαθητές</p>	<p>να μην αποθαρρύνεται ο μαθητής. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει οι μαθητές να εκλάβουν το λάθος ως αποτυχία. Οι μαθητές με αναπηρία στην όραση αισθάνονται ιδιαίτερη ανασφάλεια κατά την εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Ένα αρνητικό συναίσθημα θα τους αποθαρρύνει για τη συνέχιση της προσπάθειάς τους.</p> <p>Δραστηριότητα 3</p> <p>Καλούμε τους μαθητές να ανοίξουν το βιβλίο τους στη σελίδα 130 του βιβλίου βλεπόντων. Τους ζητούμε να διαβάσουν την εκφώνηση της άσκησης 83β1σιωπηρά. Καλούμε την τάξη να αποφασίσει για κάποιο προορισμό εκπαιδευτικής εκδρομής. Οι μαθητές παρουσιάζουν τις προτιμήσεις τους και η τάξη αποφασίζει. Στη συνέχεια αναθέτουμε σε μαθητές να συντάξουν γραπτά διερευνητικές ερωτήσεις πάνω στα θέματα που ζητά η άσκηση και ορίζουμε το χρόνο που τους διατίθεται για τη σύνταξη των ερωτήσεων. Πχ. η ομάδα Α θα ζητήσουν πληροφορίες για τη διαμονή, η ομάδα Β για τα αξιοθέατα, η ομάδα Γ θα κλείσουν την επιστολή ζητώντας την αποστολή διαφημιστικών φυλλαδίων και η ομάδα Δ θα ασχοληθούν με την αποφώνηση της επιστολής.</p> <p>Με τη συμπλήρωση του χρόνου καλούμε τους μαθητές να διαβάσουν φωναχτά τα γραπτά τους. Ο δάσκαλος δίνει το παράγγελμα και ορίζει τη σειρά της ανάγνωσης.</p> <p>Οι μαθητές την ίδια στιγμή έχουν την ευκαιρία να διορθώσουν τα λάθη τους χωρίς την παρεμβολή του δασκάλου.</p> <p>Δραστηριότητα 4</p> <p>Άσκηση 5, σελ. 131</p> <p>Οι μαθητές αναλαμβάνουν ομαδική εργασία για τη Σαντορίνη. Ο δάσκαλος ορίζει ομάδες και μοιράζει τομείς έρευνας. (αρχαιολογία, τουρισμός, παραγωγή προϊόντων, ιδιομορφία στην μορφολογία του εδάφους, κλπ)</p> <p>Καλό είναι να δείξουμε στους μαθητές πώς είναι η Καλντέρα της Σαντορίνης ώστε η μάθηση να γίνει από επικοινωνιακή βιωματική.</p> <p>Προτείνουμε το ιδιαίτερα συγκλονιστικό θέαμα της Καλντέρας της Σαντορίνης να διδαχθεί στους μαθητές</p>
--	---

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

γλώσσαν νωμών

πώς σχηματίστηκε και πώς είναι η Καλντέρα
2. Να αναπτύξουν τη λεπτή δεξιότητα

Γλωσσική λειτουργία:

Κυριολεκτική και μεταφορική χρήση του ρήματος «βουλιάζω»

με ολική απώλεια όρασης ως εξής:

Χρησιμοποιούμε υλικά από την καθημερινή ζωή και απτικό υλικό (λεκάνη, κανάτα με νερό, μάρμαρο, μακέτες) τα οποία έχουμε προνοήσει να φέρουμε στην τάξη.

Χρησιμοποιούμε ένα μεγάλο γραφείο για να τοποθετήσουμε τα υλικά. Οι μαθητές στέκονται όρθιοι μπροστά από τα θρανία τους. Είναι σημαντικό να διευκολύνουμε την κίνηση των μαθητών μέσα στην τάξη ώστε να μην γίνονται αδέξιες ενέργειες και προκαλείται άγχος που επιβραδύνει τη διαδικασία.

Εξοικειώνουμε τους μαθητές με τα υλικά (λεκάνη, κανάτα με νερό, μάρμαρο). Λέμε: «Γιάννη, τώρα θα σου δώσω μια λεκάνη. Θα την κρατήσεις μέχρι να σου τη ζητήσω». Περνάμε το δεύτερο αντικείμενο στο μαθητή. Λέμε: «Μαρία, τώρα θα σου δώσω μια κανάτα με νερό. Θα την κρατήσεις μέχρι να σου τη ζητήσω» κοκ.

Στη συνέχεια ζητούμε από τους μαθητές να μας βοηθήσουν στο στήσιμο της Καλντέρας:

Ένας μαθητής τοποθετεί τη λεκάνη πάνω στο τραπέζι και ο δεύτερος μαθητής ρίχνει το νερό μέσα στην λεκάνη (σχολιάζουμε: «Η Σαντορίνη όπως όλοι ξέρετε βρίσκεται στο Αιγαίο Πέλαγος»).

Υποδεικνύουμε στο μαθητή να γεμίσει τη λεκάνη κατά το 1/3 (τα άτομα με αναπηρία στην όραση βυθίζουν το δάχτυλο ή το χέρι τους στο υγρό για να αντιληφθούν τον όγκο του σε σχέση με το σκεύος στο οποίο περιέχεται).

Καλούμε τους μαθητές να αγγίξουν τα υλικά .

Ζητούμε από άλλο μαθητή να μεταφέρει τα δύο κομμάτια μάρμαρο, για τα οποία έχουμε προνοήσει να είναι ακατέργαστα, να «κλειδώνουν» το ένα στο άλλο και να έχουν τέτοιο μέγεθος ώστε να εξέχουν κατά τα 2/3 από την επιφάνεια του νερού και τα τοποθετήσει στη μέση της λεκάνης .

Τέλος ζητούμε από μαθητή να τοποθετήσει στην επιφάνεια του μάρμαρου μακέτες από σπίτια.

Καλούμε τους μαθητές να αγγίξουν τα υλικά (Σχολιάζουμε: Η Σαντορίνη είναι ένα ιδιαίτερα γραφικό νησί και αγαπημένος προορισμός πολλών Ελλήνων και ξένων τουριστών. Ιδίως το καλοκαίρι

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

	<p>βουλιάζει από τους τουρίστες! Πριν 2 χιλιάδες χρόνια περίπου, το 1450 π.Χ. έγινε ένας μεγάλος σεισμός όπως όλοι ξέρουμε, και ένα μέρος του νησιού βούλιαξε στη θάλασσα!».</p> <p>Τη στιγμή αυτή αποκολλούμε το ένα κομμάτι μάρμαρο και το αφήνουμε να πέσει με θόρυβο μέσα στη λεκάνη ώστε να ακουστεί ο παφλασμός του νερού. Συνεχίζουμε: «η μεγάλη χαράδρα που σχηματίστηκε είναι η Καλντέρα»).</p> <p>Καλούμε τους μαθητές να αγγίξουν την κάθετη επιφάνεια του μάρμαρου που στέκει όρθιο μέσα στο νερό και να βυθίσουν το χέρι τους στο νερό για να αγγίξουν το βυθισμένο κομμάτι μάρμαρο.</p> <p><u>Σημείωση:</u> Η αφή και η ακοή είναι αισθήσεις εξαιρετικά αναπτυγμένες στα άτομα με ολική απώλεια όρασης και ένας τρόπος να προσλαμβάνουν πληροφορίες και να αντιλαμβάνονται στοιχεία του περιβάλλοντος. Όσο καλή και λεπτομερής να είναι η λεκτική περιγραφή της καλντέρας δεν μπορεί να συγκριθεί με την απτική και ακουστική αντίληψη. Εξάλλου πολλά άγνωστα στοιχεία μπορούν να κατανοηθούν και να συγκρατηθούν εύκολα από τους μαθητές, εάν χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο μιας πραγματικής κατάστασης.</p>
--	---

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμῶν

Μέρος III. Μεταγραφή για εκτύπωση σε γραφή Braille του Αστερία 4, σελ. 13 - 21

Αστερίας 4 , Βιβλίο μαθητή
Μεταγραφή: Δήμητρα Ζούμα

σελ. 13

1η Ενότητα: Τα τηλεφωνήματα

1. Τα κύματα του Αιγαίου
Τραγούδι
Τα κύματα του Αιγαίου ταξιδεύουν

Τα κύματα του Αιγαίου ταξιδεύουν/σε μύρια δαντελένια ακρογιάλια,/ έχοντας πάντα συντρόφους πιστούς/μικρά θαλασσοπούλια και κοράλλια.

Γύρω από τ' απρόσιτα τα βράχια/της Σαντορίνης το ηφαίστειο χαιρετούν/
κι ο Αίολος ανοίγει τα ασκιά του,/της Μύκονου οι μύλοι να γυρνούν.

Μπροστά στις Τήνου την ψηλή Παναγιά/έρχονται πάλι για να προσκυνήσουν,/ στα γραφικά της Πάρου λιμανάκια/αργά, νωχελικά να σεργιανίσουν.

Παιχνίδια παίζει ο ήλιος με το πεύκο/στης Σύρου τις πυκνές ξερολιθιές/

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

και το φεγγάρι στη θάλασσα γυρεύει/ονείρου μελωδίες μαγικές.

Μαρμάρια λιοντάρια καθισμένα/της Δήλου τις ακτές περιφρουρούν,/ ενώ τα καταγάλανα νερά της /πάνω στα άσπρα βότσαλα γλιστρούν.

Γοργόνες του πελάγους και του ανέμου/μιλούν για ιστορίες του βυθού,/ περνώντας από όρμους, παραλίες,/λούζονται μέσ(α) στο φως του ουρανού.
(δισ)

σελ. 14

2. Κάνω ασκήσεις

1 Απάντησε στις ερωτήσεις - Συμπλήρωσε τα κενά:

1. Για ποια νησιά του Αιγαίου μάς μιλάει το ποίημα;

.....

.....

2. Τι χαρακτηριστικά για κάθε νησί αναφέρονται στο ποίημα; Συνέχισε όπως:

1. Σαντορίνη - απρόσιτα βράχια, ηφαίστειο

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

3. Βρες τα ουσιαστικά και τα επίθετα που αναφέρονται στη θάλασσα, στ' ακρογιάλια, στην πανίδα και στη χλωρίδα της.

Ουσιαστικά

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

.....
.....
.....

Επίθετα

.....
.....
.....
.....

4. Τι κάνουν: Τα κύματα, ο ήλιος, το φεγγάρι, τα λιοντάρια και οι γοργόνες;
Γράψ' τα.

.....
.....

5. Συμπλήρωσε όπως το παράδειγμα: Ο βράχος - οι βράχοι - τα βράχια

Ο λόγος .....
Ο χρόνος .....
Ο αδερφός .....
Ο ξάδερφος .....
Ο ανιψιός .....

σελ. 15

3. Διάλογοι

A. Τελείωσα όλα τα μαθήματά μου. Ζήτη!

Μίμης: Μαμά, τελείωσα όλα τα μαθήματα μου! Μπορώ να τηλεφωνήσω στην Ελένη να έρθει να παίξουμε;

Μαμά: Εντάξει, τηλεφώνησέ της. Μόνο που ο πατέρας σου και εγώ θα φύγουμε. Θα λείψουμε περίπου τέσσερις ώρες, γιατί θα πάμε στα εγκαίνια μιας έκθεσης ζωγραφικής και μετά θα πάμε στον κινηματογράφο με τους γονείς του Άρη.

Μίμης: Δεν πειράζει, μαμά. Λείψετε όση ώρα θέλετε, πηγαίνετε όπου θέλετε

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

και κάντε ό,τι θέλετε. Μη ανησυχείτε για μας. Εμείς θα παίξουμε στο δωμάτιο μου. Έχω το καινούργιο επιτραπέζιο παιχνίδι που μου χαρίσατε ο μπαμπάς και εσύ στα γενέθλια μου.

Α! ξέχασα! Χρειάζονται τέσσερις παίκτες, γιατί αυτό το παιχνίδι παίζεται (το λιγότερο) με τέσσερα άτομα.

Μαμά, μπορώ να τηλεφωνήσω στον Άρη και στο Μίλτο;

σελ. 16

Μαμά: Τηλεφώνησε σ' όσους φίλους θέλεις. Αλλά να παίξετε ήσυχα, όσο θα λείπουμε. Σύμφωνοι;

Μίμης: Σύμφωνοι, μαμά! Μην ανησυχείς καθόλου. Είσαι τέλεια! Είσαι η καλύτερη μαμά του κόσμου. Είσαι τόσο καλή, όσο καμία άλλη μαμά στον κόσμο. Και... σε ποιον κινηματογράφο θα πάτε;

Μαμά: Σ' έναν καινούργιο που άνοιξε στην περιοχή μας. Είναι ένα πολυώροφο κτίριο, στο οποίο λειτουργούν παράλληλα δέκα αίθουσες κινηματογράφου. Και το καταπληκτικότερο ποιο είναι; Ότι οι θέσεις είναι αριθμημένες και μπορείς να κρατήσεις τη θέση σου τηλεφωνικώς πληρώνοντας με την πιστωτική κάρτα. Είναι τόσο κοντά επίσης, ώστε κανείς πάει με τα πόδια.

Μίμης: Καταπληκτικό! Καλή διασκέδαση, λοιπόν. Καλό βράδυ, μαμά! Να περάσετε καλά κι εμείς θα περάσουμε εδώ ακόμη καλύτερα! Μαμά, μη φύγεις, πάω ένα λεπτό στον κήπο να μαζέψω το ποδήλατό μου, γιατί ψιχαλίζει.

σελ. 17

4. Κάνω ασκήσεις

1 Απάντησε στις ερωτήσεις προφορικά

1. Τι ανακοινώνει ο Μίμης στη μαμά του με χαρά; Τι την ρωτάει στη συνέχεια;

2. Τι του λέει η μαμά του; Τι προσθέτει; Πού θα πάνε ο πατέρας του και η μητέρα του; Με ποιους θα πάνε; Πόσο θα λείψουν;

3. Τι λέει ο Μίμης στη μαμά του; Πειράζει που θα φύγουν; Τι της λέει επίσης; Πού της λέει ότι θα παίξουν; Ποιο παιχνίδι της λέει ότι θα παίξουν με την Ελένη; Ποιοι του το χάρισαν; Πότε; Τι ξέχασε ο Μίμης; Πόσοι παίκτες χρειάζονται; Γιατί; Με πόσα άτομα παίζεται, το λιγότερο, αυτό το παιχνίδι; Γ' αυτό, τι ρωτάει επίσης ο Μίμης τη μαμά του;

4. Τι του λέει η μαμά του;

5. Ο Μίμης συμφωνεί; Τι της λέει ακόμη; Τι προσθέτει; Τι τη ρωτάει στη συνέχεια;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

6. Τι του απαντάει η μαμά του; Πώς περιγράφει το μέρος που θα πάνε; Ποιο είναι το καταπληκτικότερο; Πώς είναι οι θέσεις; Πώς μπορεί κανείς να κρατήσει τη θέση του; Τι προσθέτει;
7. Πώς το βρίσκει αυτό που του λέει η μαμά του, ο Μίμης; Τι της εύχεται; Τι της λέει στο τέλος;

2 Κάνε μία γραπτή παράγραφο απαντώντας στις ερωτήσεις
Η παράγραφος

.....

.....

.....

σελ. 18

5. Διάλογοι

Β. Ένα τηλεφώνημα στον Άρη (συνέχεια)

Μίμης: Μαμά, τηλεφώνησε κανείς, (όσο) ήμουν στον κήπο;

Μαμά: Όχι, Μίμη, κανείς δεν τηλεφώνησε, κανείς δε σε ζήτησε. Κάποιος τηλεφώνησε και επέμενε να του δώσω κάποια κυρία Μαρκέτου. Του είπα ότι πήρε λάθος αριθμό αλλά αυτός τίποτα· στο τέλος τού το 'κλεισα και ησύχασα.

Μίμης: Δεν είμαστε καλά. Καλά τού 'κανες και το 'κλεισες. Πώς επιμένουν έτσι μερικοί άνθρωποι. Μαμά, και κάτι άλλο, μήπως έχεις το καινούργιο τηλέφωνο του Άρη; Άλλαξε πριν δύο μέρες.

Μαμά: Ένα λεπτό να δω το καταλόγάκι μου. Μμ! Μμμ! Δυστυχώς δεν το έχω. Για τηλεφώνησε, Μίμη, στο 131, στις πληροφορίες καταλόγου Αττικής, γιατί ο τηλεφωνικός κατάλογος σίγουρα δε θα το έχει ακόμη.

Ο Μίμης παίρνει το 131 και να τι ακούει: "Πληροφορίες καταλόγου Αττικής, παρακαλώ, περιμένετε. Είστε σε γραμμή προτεραιότητας". Σε λίγο: "Θέση 14, λέγετε, σας ακούω"

Μίμης: Παρακαλώ, θα ήθελα το τηλέφωνο Πετρόπουλος Άρης, Άνδρου 10.

Τηλεφωνήτρια: Ένα λεπτό παρακαλώ.

Σε λίγο..

Τηλεφωνήτρια: Είναι 32.56.789 Τριάντα-δύο-πενήντα-έξι-επτακόσια-ογδόντα-εννέα.

Μίμης: Σας ευχαριστώ πολύ.

Τηλεφωνήτρια: Τίποτα, ευχαριστούμε που μας καλέσατε.

Ο Μίμης σχηματίζει στο καντράν της τηλεφωνικής συσκευής τον αριθμό τρεις,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

γλώσσαν νωμῶν

τέσσερις φορές.

Μίμης: Μπα! Τι γίνεται; Όλο βουίζει. Είναι κατειλημμένο. Ποιος μιλάει με τις (μονολογεί) ώρες; Ας προσπαθήσω άλλη μία φορά και μετά θα πάρω το Μίλτο. Άλλωστε ο Άρης είναι (τόσο) φλύαρος (όσο) και η αδερφή του οπότε ή ο Άρης μιλάει ή εκείνη.

Μίμης: 3 2 . 5 6 . 7 8 9

Τηλέφωνο: Ντρινν.....

Μίμης: Τώρα καλεί αλλά κανένας δεν απαντάει. Φαίνεται θα λείπουν ή θα έφυγαν. Άσε, θα πάρω αργότερα.

σελ. 19

Σε λίγο... Ξαφνικά χτυπάει το κουδούνι της πόρτας! Ο Μίμης πάει να ανοίξει και ποιον βλέπει μπροστά του; Μα φυσικά τον Άρη με τους γονείς του.

Η μαμά του Άρη: Γειά σας! Ήρθαμε με τον Άρη. Σκεφτήκαμε να τον φέρουμε να παίξει με το Μίμη, (όση) ώρα θα είμαστε στον κινηματογράφο.

Η μαμά του Μίμη: Τι ωραία έκπληξη που μας κάνατε! Ο Μίμης φαίνεται ενθουσιασμένος. Πριν λίγο σας έπαιρνε για να σας πει να φέρετε τον Άρη.

Η μαμά του Άρη: Είδες σύμπτωση; Τα μεγάλα πνεύματα συναντιούνται.

6. Κάνω ασκήσεις

Κάνε όσες περισσότερες ερωτήσεις μπορείς επάνω στο κείμενο

Όσο ο Μίμης ήταν στον κήπο δεν τον ζήτησε κανείς στο τηλέφωνο. Μόνο κάποιος ζήτησε κάποια κυρία Μαρκέτου. Η μαμά του Μίμη τού είπε ότι πήρε λάθος αριθμό. Εκείνος επέμενε ότι πήρε το σωστό αριθμό. Στο τέλος η μαμά του Μίμη τού το 'κλεισε. Ο Μίμης στη συνέχεια ρώτησε τη μαμά του αν είχε το καινούργιο τηλέφωνο του Άρη, που είχε αλλάξει πριν δύο μέρες, γιατί το είχε χάσει. Ούτε η μαμά του όμως το είχε γραμμένο πουθενά. Ο Μίμης τότε πήρε το 131, τις πληροφορίες καταλόγου Αττικής, και το έμαθε. Στη συνέχεια πήρε τον Άρη αλλά στην αρχή το τηλέφωνο ήταν κατειλημμένο και βούιζε συνεχώς και μετά δεν απαντούσε. Ξαφνικά όμως χτύπησε η πόρτα. Ήταν ο Άρης με τους γονείς του, οι οποίοι έκαναν την ίδια σκέψη με το Μίμη και έφεραν τον Άρη να παίξει μαζί του, όση ώρα θα έλειπαν στον κινηματογράφο.

σελ. 20

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμών

7. Διάλογοι

Γ. Ένα τηλεφώνημα στο Μίλτο (συνέχεια)

Μίμης: 45.67.891 Σαράντα πέντε, εξήντα επτά, οκτακόσια ενενήντα ένα.
Αυτόματος τηλεφωνητής: "Πήρατε τον αριθμό 45.6 7.891. Αυτή τη στιγμή απουσιάζουμε. Μετά το χαρακτηριστικό σήμα αφήστε το μήνυμά σας ή στείλτε φαξ και εμείς θα επικοινωνήσουμε μαζί σας το συντομότερο δυνατό." Μπιπ!!

Το μήνυμα

Μίμης: "Μίλτο, αν έρθεις μέχρι τις 6, πάρε με τηλέφωνο ή έλα κατευθείαν στο σπίτι μου. Θα είναι εδώ ο Άρης και η Ελένη και θέλουμε κι εσένα για να παίξουμε όλοι μαζί. Άντε γεια, Μίμης."

Η ώρα περνάει και ο Μίμης δεν παίρνει κανένα τηλεφώνημα.

Μίμης: Παιδιά, ο Μίλτος δεν τηλεφώνησε ακόμη. Θα ξαναδοκιμάσω. 47.67.891. Α! τώρα καλεί. Θα γύρισαν.

Ο μπαμπάς του Μίλτου, ο κύριος Τάκης: Εμπρός! Ορίστε, παρακαλώ.

Μίμης: Κύριε Τάκη, καλησπέρα σας. Μήπως είναι εκεί ο Μίλτος;

Κύριος Τάκης: Δυστυχώς, παιδί μου, δε γύρισε ακόμη από το φροντιστήριο. Έχει αγγλικά. Θα είναι εδώ περίπου στις τέσσερις. Θέλεις να του πω να σε πάρει μόλις επιστρέψει; Θέλεις να του αφήσεις κάποιο μήνυμα;

Μίμης: Μάλιστα, κύριε Τάκη. Ήθελα να τον ρωτήσω αν θέλει να έρθει στο σπίτι μου να παίξουμε.

Κύριος Τάκης: Εντάξει, παιδί μου. Μόλις έρθει θα του πω να σου τηλεφωνήσει.

Στις 4.15 είναι κατάλληλη ώρα ή μήπως θα έχει πέσει κανείς για μεσημεριανό ύπνο και τον ξυπνήσει ο Μίλτος;

Μίμης: Όχι, όχι, κύριε Τάκη, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Κανείς δεν κοιμάται το μεσημέρι στο σπίτι μας.

σελ. 21

Μίμης: Α! ξέχασα. Σημειώστε κάπου τον αριθμό του καινούργιου μας ψηφιακού τηλεφώνου. Σήμερα ήρθε ο ΟΤΕ και μας το τοποθέτησε. Μας έβαλαν και μια καινούργια συσκευή με πλήκτρα. Νομίζω ότι ο Μίλτος δεν το έχει γραμμένο.

Κύριος Τάκης: Εντάξει, παιδί μου. Μείνε ήσυχος. Με γεια και το καινούργιο σας τηλέφωνο.

Μίμης: Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Τάκη. Γεια σας!

8. Κάνω ασκήσεις

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμᾶν

1 Απάντησε στις ερωτήσεις προφορικά

1. Ποιον παίρνει ο Μίλτος στο τηλέφωνο; Ποιος απαντάει; Τι αφήνει ο Μίμης;
2. Μετά από αρκετή ώρα παίρνει ο Μίμης κανένα τηλεφώνημα; Τι κάνει τότε; Ποιος απαντάει στο τηλέφωνο; Τι λέει ο κύριος Τάκης στο Μίμη; Πού είναι ο Μίλτος; Τι ρωτάει ο κύριος Τάκης το Μίλτο;
3. Τι μήνυμα αφήνει ο Μίμης στον κύριο Τάκη για το Μίλτο; Τι του λέει ο κύριος Τάκης; Τι ρωτάει επίσης;
4. Τι απαντάει ο Μίμης; Υπάρχει πρόβλημα; Κοιμάται κανείς στο σπίτι του Μίμη το μεσημέρι; Τι λέει ο Μίμης στον κύριο Τάκη να σημειώσει; Γιατί; Τι του λέει ο κύριος Τάκης; Τι του εύχεται;

2 Κάνε μία γραπτή παράγραφο απαντώντας στις ερωτήσεις

Η παράγραφος

.....

.....

.....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γλώσσαν νωμᾶν

Για το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, ©
2013-2014

Στο πλαίσιο της Πράξης:

**«ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ:
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΗ
ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΩΣ ΞΕΝΗΣ/ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ»**

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ι.Ν.Καζάζης

Παραδοτέο: Προσαρμογή υλικού για τη διδασκαλία,
εκμάθηση, πιστοποίηση της ελληνικής σε άτομα με
αναπηρίες

Η ομάδα εργασίας:

Δήμητρα Ζούμα, Φιλολόγος, Απόφοιτος Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας Α.Π.Θ.,
διδάσκουσα στο Κ.Ε.Α.Τ. παράρτημα Θεσσαλονίκης (τέως Σχολή Τυφλών «Ο΄Ηλιος»).

Υπεύθυνες Παραδοτέου: Άννα Κοκκινίδου & Μαρία Δημητρακοπούλου (Υ.Π.
διετέλεσαν επίσης οι : Γεωργία Ματζουλά, Κυριακή Σπανού & Δημήτριος Τζιμώκας)